hyvinvoiva amis -julkaisu

Toimiva asuntola nuorille

Selvitys toisen asteen ammatillisten oppilaitosten asuntoloiden sekä kunnallisten nuorisotoimien yhteistyöstä

saku

Tiivistelmä

Tämän selvityksen tarkoituksena oli selvittää ammatillisen koulutuksen opiskelija-asuntoloiden sekä kunnallisten nuorisotoimien yhteistyötä. Selvitystä varten toteutettiin kyselyt vuodenvaihteessa 2019–2020 yhteistyön nykytilasta kunnan nuorisotoimen edustajille, ammatillisen koulutuksen järjestäjien johdolle, asuntolaohjaajille sekä asuntoloissa asuville nuorille. Kyselyissä tiedusteltiin vastaajilta sekä määrällisillä että avoimilla kysymyksillä muun muassa yhteistyön muodoista, hyödyllisyydestä, mahdollisuuksista ja esteistä sekä paikallisten vapaa-ajantoimintojen saavutettavuudesta. Lisäksi asuntolassa asuvilta nuorilta tiedusteltiin muun muassa tyytyväisyyttä koskien tarjottavia harrastus- ja vapaa-ajantoimintoja. Selvitykseen saatiin vastauksia vaihtelevasti eri vastaajaryhmiltä, asuntolassa asuvilta nuorilta saatiin vastauksia eniten. Lisäksi esimerkiksi asuntolaohjaajista vajaa puolet ilmoittaa, että he tekevät yhteistyötä kunnallisten nuorisotoimen kanssa. Selvityksen tulosten mukaan yhteistyölle asuntoloiden ja kunnallisten nuorisotoimen kesken on tilausta ja tarvetta, mutta usein sekä asuntolatoiminnan että nuorisotoimen pienet resurssit toimivat esteenä. Yhteistyötä mahdollistaa kuitenkin yhteinen kohderyhmä ja samanlaiset työskentelytavat ja tavoitteet – nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Parhaimmillaan yhteistyöllä voidaan edistää nuorten kokonaisvaltaista tukea. Selvityksen tulosten mukaan yhteistyön mahdollisuuksia ovat harrastustoiminnan toteuttamisen ja nuorisotilojen lisäksi myös tiiviimpi kunnallisen nuorisotoimen asiantuntijuuden hyödyntäminen. Nuorisotoimi toimii parhaimmassa tapauksessa vertaistukena asuntolaohjaajille, joiden työskentely saattaa usein olla hyvin yksinäistä.

Selvitys laadittiin Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto SAKU ry:n toimesta. Selvityksen käytännön toteuttamisessa on tehty yhteistyötä Opetushallituksen ja Suomen Kuntaliiton kanssa. Selvityksen on rahoittanut opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kirjoittaja:
Susanna Ågren

Kuvat:
Sari Mantila-Savolainen, SAKU ry:n arkisto, Stocklib (kannet)

Ulkoasu ja taitto:
Pieni viestintätoimisto Tampere oy

Julkaisija:
Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto, SAKU ry

verkkojulkaisu ISBN 978-952-7186-21-3
nidottu ISBN 978-952-7186-22-0

Sisällysluettelo

1. Johdanto 4

2. Tausta 5

2.1 Kunnan nuorisotyön ja oppilaitosten yhteistyö kiinnostuksen kohteena 5

2.2 Harrastusyhteisöillä vahvistetaan nuorten yhteiskunnallisen kuulumisen kokemusta 6

3. Aineisto 8

4. Tulokset 10

4.1 Yhteistyön nykytila 10

4.2 Asuntolassa asuvien nuorten näkökulma ja tyytyväisyys tarjottaviin vapaa-ajantoimintoihin 12

4.2.1 Asuntolassa toteutettu harrastustoiminta 13

4.2.2 Asuntolan ulkopuolella toteutettu harrastustoiminta 14

4.2.3 Yhteenveto nuorten vastauksista: Mitä tyytyväisyyden ja tyytymättömyyden taustalla siis on? 15

4.3 Kunnan harrastustoiminnan tunteminen ja saavutettavuus 17

4.4 Yhteistyötä edistävät ja estävät tekijät 21

4.5 Yhteistyö edistää nuorten osallisuutta ja paikkakunnalle kiinnittymistä 22

4.5.1 Kunnallisen nuorisotyön ja asuntolatoiminnan yhteistyön hyödyllisyys 22

4.5.2 Opiskelupaikkakunnalle kiinnittyminen 25

5. Yhteenveto ja suositukset yhteistyölle 29

Kirjallisuus 34

1. Johdanto

Selvityksen tarkoituksena on kartoittaa toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestäjien asuntolatoiminnan ja kunnallisten nuorisotoimien yhteistyötä. Edelleen sen tarkoituksena on pohtia yhdessä asuntolassa asuvien nuorten, asuntolaohjaajien, koulutuksen järjestäjien johdon sekä kunnan nuorisotoimen edustajien kanssa, miten opiskelupaikkakunnalla voidaan lisätä nuorten vapaa-ajanvietto- ja harrastusmahdollisuuksia sekä edistää asuntolassa asuvien nuorten kiinnittymistä opiskelupaikkakunnan yhteisöihin.

Nuorten harrastamisen ja vapaa-ajantoiminnan mahdollisuudet ovat viime aikoina olleet kiinnostuksen kohteena esimerkiksi nuorten harrastustakuuta koskevan keskustelun muodossa. Harrastustakuun tarkoituksena on mahdollistaa jokaisen nuoren osallistuminen huolimatta taloudellisista ja rakenteellisista esteistä ja taata jokaiselle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen (Haanpää 2019, 8–9). Nuorten harrastamisella ja osallisuudella on todettu olevan yhteyksiä nuorten yhteiskunnallisen kuulumisen kokemukseen (Fabiansson 2015, 95, 99). Harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen onkin osa laajempaa, nuorten yhteiskunnallista osallisuutta koskevaa keskustelua.

Selvityksen tarvetta kuvaa toisen asteen ammatillisten oppilaitosten asuntoloissa asuvien opiskelijoiden suuri määrä ja toisaalta asuntolassa asumisen yleistyminen koulutuksen keskittyessä alueellisesti suurempiin oppilaitoskampuksiin. Ammatillisen koulutuksen asuntoloissa asuu noin 10 000 nuorta (viimeisin tieto opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmästä: syksy 2017, majoitettavia 9 600). Asuntoloissa asuvien nuorten määrää selittää opiskelupaikan perässä muuttaminen. Lisäksi Opetushallituksen selvityksen mukaan asuntolassa asuvien nuorten yleisin muuttomatka opiskelupaikkakunnalle oli 51–200 kilometriä (Vehviläinen 2016, 13).

Saman selvityksen mukaan suurin osa asuntolassa asuvista nuorista oli 16–17-vuotiaita (60 %), joten opiskelupaikkakunnan vuoksi osa nuorista joutuu muuttamaan hyvin nuorena pois kotoa (mt. 9). Lisäksi ammatillisen koulutuksen keskittyessä yhä enemmän alueellisesti koulutuksen järjestäjien isoimpien yksiköiden ympärille, tarve ohjattuun ja maksuttomaan asumiseen lisääntyy (mt. 27).

Asuntolatoiminnalla on näin ollen suuri merkitys nuorten kasvattajana ja osallisuuden edistäjänä. Asuntolaohjaajan tehtäväksi on määritelty muun muassa turvallisuutta, terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä edistävän asuntolatoiminnan toteuttamisen (Asuntolatoiminnan käsikirja 2018). Näiden lisäksi Opetushallituksen syksyllä 2020 julkaistavissa asuntolatoiminnan laatusuosituksissa (Laadukas asuntolatoiminta 2020) asuntolaohjaajien tehtäviin määritellään moniammatillinen yhteistyö, jonka yhdeksi muodoksi mainitaan yhteistyö myös kunnan ja järjestöjen nuorisotyön kanssa. Kunnan nuorisotyön kanssa toteutettavan yhteistyön lähtökohdaksi määritellään suosituksissa erityisesti vapaa-ajan toiminnan järjestäminen, minkä myötä on mahdollista hyödyntää nuorisotyön nuorisokasvatuksen osaamista ja tarjota nuorille monipuolista harrastustoimintaa ja mahdollisuuksia tutustua alueen muihin nuoriin.

Nuorisotyöllä on paljon kytköksiä asuntolaohjauksen toteuttamiseen. Siinä missä edellä mainituissa laatusuosituksissa todetaan, että hyvä asuntolatoiminta on yhteisöllistä ja edistää nuorten osallisuutta, samat tekijät ovat myös nuorisotyön ytimessä. Nuorisotutkija Tomi Kiilakosken (2014, 61) mukaan nuorisotyön erityispiirteisiin kuuluu, että se on suunnitelmallista yksittäisen nuoren tai nuorten ryhmän kohtaamista, jolla pyritään edistämään nuorten kiinnittymistä omaan yhteisöönsä ja oppimaan hyvää elämää edistäviä toimintatapoja; se on siis luonteeltaan kasvatustyötä. Näin ollen asuntolaohjaajan työ ei oikeastaan laatukriteerit täyttäessään poikkea siitä, mikä on nuorisotyön ydintä. Osittain tästä syystä asuntolaohjaajan työ nuorten parissa peräänkuuluttaa myös nuorisotyöhön kuuluvaa osaamista.

SAKU ry:n toteuttama selvitys pyrkii avaamaan keskustelua asuntoloiden ja kunnallisen nuorisotoimen yhteistyön mahdollisuuksista. Se esittelee koulutuksen järjestäjien johdon, asuntolaohjaajien ja asuntolassa asuvien nuorten sekä kunnan nuorisotoimen näkökulmia yhteistyön hyödyistä ja kehittämiskohteista. Vaikka vastaajamäärät ovat johdon, asuntolaohjaajien ja nuorisotoimen vastaajien osalta pieneh-köjä, ne tarjoavat hyvän katsauksen yhteistyön tämänhetkiseen tilaan. Samalla ne kertovat moniammatillisen yhteistyön merkityksestä nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden takaajana. Jokaiselle asuntolassa asuvalle nuorelle on tärkeää tulla kohdatuksi merkityksellisenä jäsenenä omassa asuinyhteisössään, ja kaikille on tarjottava mahdollisuuksia osallistua hauskaan ja mielekkääseen tekemiseen, palautua opiskelun rasituksesta ja viettää aikaa kavereiden kanssa.

Selvityksen käytännön toteuttamisessa (kyselyiden laadinta, tulosten kommentointi) yhteistyötä on tehty Opetushallituksen ja Suomen Kuntaliiton (edellisten lisäksi kyselyiden levittäminen) kanssa. Selvitys toteutettiin opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustuksella.

2. Tausta

Seuraavaksi selvityksessä taustoitetaan aiempia tutkimuksia ja keskustelua oppilaitosten ja nuorisotyön yhteistyöstä. Taustoituksessa asuntolassa asuvien nuorten harrastustoimintaan osallistumisen merkitystä lähestytään kuulumisen käsitteen kautta. Kuulumisen käsitteellä voidaan avata laajemmin niitä merkityksiä, joita harrastustoimintaan ja opiskelupaikkakunnalle kiinnittymisellä on asuntolassa asuvien ammattiin opiskelevien nuorten hyvinvoinnin kokemusten sekä laajemmin yhteiskunnallisen osallisuuden näkökulmasta.

2.1 Kunnan nuorisotyön ja oppilaitosten yhteistyö kiinnostuksen kohteena

Oppilaitosten ja nuorisotyön yhteistyöstä on käyty keskustelua kymmenisen vuotta nuorisotutkimuksen kentällä. Oppilaitos on kiinnostava nuorisotutkimuksen näkökulmasta erityisesti sosiaalisena ympäristönä, paikkana, jossa tavataan muita nuoria ja luodaan tärkeitä sosiaalisia suhteita (Kiilakoski 2012, 10). Oppilaitosympäristössä nuorten sosiaaliset suhteet muodostavat hierarkioita, joiden kautta nuori

mm. määrittelee omaa paikkaansa. Samalla nämä sosiaaliset suhteet saattavat toimia myös tärkeänä minäkuvaa rakentavana tekijänä (mt. 17). Opiskelija on tahtomattaankin osa oppilaitoksen erilaisia sosiaalisia ryhmiä. Kuten Tomi Kiilakoski muistuttaa, toisin kuin vapaa-ajan yhteisöissä, oppilaitosyhteisöissä nuoret eivät voi valita kohtaamiansa nuoria – tällä on monenlaisia vaikutuksia nuorten osallisuuden kokemuksiin (Kiilakoski 2016, 28).

Kunnan nuorisotyöllä, nuorisotyöntekijöillä ja oppilaitosten asuntoloilla sekä asuntolaohjaajilla on yhteinen kohderyhmä (Kiilakoski 2016, 54). Oppilaitosten ja nuorisotyön yhteistyön esteenä on usein ollut sen suunnittelemattomuus ja satunnaisuus (Kolehmainen & Lahtinen 2014, 14). Yhteistyö vaatii roolien selkeyttämistä, mutta nuorisotyön näkökulmasta yhteistyön arvo on nuorten kokonaisvaltaisessa kohtaamisessa ja ennaltaehkäisevässä työssä (mt. 72). Usein yhteistyötä on kuitenkin estänyt resurssien puute ja toisaalta oppilaitoksen ja nuorisotyön yhteistyö on vaikuttanut päällekkäiseltä työltä (vrt. Kolehmainen ja Lahtinen 2014, 72, 76). Tässä selvitysraportissa on kuitenkin kysymys asuntolaohjaajien ja nuorisotyön välisestä yhteistyöstä, ei niinkään nuorisotyöntekijöiden sijoittamisesta oppilaitoksiin. Näin ollen ongelmana ei ole toimenkuvien päällekkäisyys, vaan työtehtävien samankaltaisuus näyttäytyy pikemminkin vahvuutena.

Asuntoloiden ja kunnan yhteistyön hyötynä on eritoten ammatillisen osaamisen jakaminen puolin ja toisin, ja asuntoloiden näkökulmasta nuorisotyön erityisosaamisen hyödyntäminen. Lisäksi yhteistyön myötä nuorille voidaan mahdollistaa laajempi vapaa-ajantoiminnan tarjonta kunnan alueella. (Kiilakoski 2016, 54.). Kunnan nuorisotyön myötä asuntoloissa voisi olla mahdollista hyödyntää toiminnan tukena nuorisotila- ja muun harrastustoiminnan lisäksi tarvittaessa myös nuorisotyön ryhmädynamiikkaan ja osallisuuteen liittyvää osaamista ja ennen kaikkea nuorisotyön nuorisokasvatusosaamista niin opiskeluhuollollisesta kuin nuorten kokonaisvaltaisen kohtaamisen näkökulmasta (Kiilakoski 2016, 132–133, 137; Kiilakoski 2014, 61). Erityisen tärkeä näkökulma on, että toimivalla yhteistyöllä voidaan edistää jokaisen nuoren kokemusta kuulumisesta asuinyhteisöönsä sen hyväksyttynä ja arvostettuna jäsenenä.

2.2 Harrastusyhteisöillä vahvistetaan nuorten yhteiskunnallisen kuulumisen kokemusta

Miksi nuorten kiinnittyminen opiskelupaikkakunnalle on tärkeää? Asuntoloihin majoittautuvat nuoret muuttavat muuta ikäryhmää nuorempana kotoa, todennäköisesti uudelle paikkakunnalle, ja näin ollen he joutuvat jo aikaisin erilleen omista lähiyhteisöistään. Opiskelupaikkakunnalle muuttaminen voi siis olla haastava tilanne nuorten yhteiskuntaan kuulumisen kannalta. Kuulumisen käsitettä voidaan asuntolassa asuvien nuorten kontekstissa tulkita Floya Anthiasta (2006, 21) siten, että kuuluminen pitää sisällään kaveri- ja opiskeluryhmiin identifioitumisen ja turvallisuuden tunteen sekä kokemuksen siitä, että nuori on merkityksellinen osa omaa lähiyhteisöään, oppilaitosyhteisöä sekä asuinpaikkakuntaa. Kuulumisen kokemus on näin ollen aktiivista toimintaa, sosiaalisten suhteiden aktiivista neuvottelemista, rakentamista ja ylläpitämistä sekä kokemusta siitä, että yksilö on aktiivisesti rakentamassa omaa kuulumistaan niin lähiyhteisöihin kuin ylipäänsä yhteiskuntaan (Cuervo & Wyn 2014, 903; ks. myös Muir & Butler 2017, 320–321). Kuuluminen on jatkuva prosessi, joka tekee näkyväksi sosiaalisen vuorovaikutuksen yksilön ja yhteiskunnan rakenteiden välillä (Cuervo & Wyn 2017, 230).

Keskustelu nuorten kuulumisesta asuinyhteisöönsä on tärkeä, sillä sitä vahvistamalla edistetään myös nuoren kuulumista laajemmin yhteiskunnassa. Nuorisotutkijat ovat osoittaneet, että niillä nuorilla, jotka kokevat itsensä merkitykselliseksi osaksi yhteisöjään, saattaa olla vahvempi tunne yhteiskunnallisesta kuulumisesta (esim. Fabiansson 2015, 95, 99). Toisaalta työn ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten on todettu omaavan heikomman yhteiskunnallisen kuulumisen kokemuksen kuin muiden nuorten (Gretschel & Myllyniemi 2017, 11–18). Edelleen ne nuoret, jotka kokevat heikompaa osallisuutta lähiyhteisöihinsä, saattavat osallistua muita harvemmin heille tarjottuun harrastustoimintaan (Fabiansson 2015, 95). Ammattiin opiskelevien yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistaminen on erityisen tärkeää; useissa viimeaikaisissa tutkimuspuheenvuoroissa on noussut esiin huoli ammattiin opiskelevien yhteiskunnallisista osallistumisen taidoista suhteessa lukiolaisiin (Rättilä 2020; Ågren & Kettunen 2020; Nylund ym. 2018). Vaikka ammatillinen koulutus tunnistaa yhteiskunnan jäseniksi kasvattamisen tärkeyden (ks. Laki ammatillisesta koulutuksesta, 2 §), koulutuksen painotus on ammatillisen ja työelämäosaamisen takaamisessa (Nylund ym. 2018, 112). Tästä syystä selvityksen tarkoituksena on herättää keskustelua siitä, miten asuntolatoiminnan osallisuuden ja asuinkunnassa toimimisen tapoja vahvistamalla voidaan edistää ammattiin opiskelevien yhteiskuntaan kiinnittymistä.

Asuntolayhteisöjen rinnalla nuorten osallisuuden ja kuulumisen kokemusta voidaan vahvistaa tarjoamalla asuinpaikkakunnalla monipuolisesti erilaisia yhteisöjä, joista nuori voi löytää oman paikkansa, esimerkiksi harrastustoiminnan kautta. Opetus- ja kulttuuriministeriön harrastamisen strategia -työryhmässä todetaan, että nuorten harrastamisen edistäminen edellyttää vahvaa yhteistyötä muun muassa kuntien, kolmannen sektorin ja oppilaitosten kesken. Harrastamisen strategia -työryhmän tehtävänä oli pohtia mahdollisuutta tarjota jokaiselle nuorelle mielekäs harrastus. Työryhmän suositusten mukaisesti siihen tulisi pyrkiä muun muassa lisäämällä oppilaitoksen yhteydessä tarjottavaa harrastustoimintaa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2019, 30–31.) Työryhmän mukaan kunnan ja oppilaitosten yhteistyötä hyödyntämällä voidaan edistää nuorten hyvinvointia ja yhdenvertaista mahdollisuutta osallistua mielekkääseen ja laadukkaaseen tekemiseen (mt. 33–34). Vuoden 2015 Nuorisobarometri osoitti yhteyden nuoren taloudellisen tilanteen ja sosiaalisen elämän välillä: ne nuoret, jotka olivat joutuneet lopettamaan harrastuksen taloudellisista syistä, tapasivat ystäviään harvemmin ja kokivat itsensä yksinäisemmiksi (Myllyniemi 2016, 70). Vuoden 2018 nuorten vapaa-aikatutkimus osoitti, että taloudellisesti heikommassa asemassa olevat nuoret liikkuvat muita vähemmän. Muiden harrastusten osalta kotitalouden hyvä tulotaso vaikuttaisi olevan yhteydessä lähinnä siihen, onko nuorella harrastusta. (Hakanen, Myllyniemi & Salasuo 2019, 19, 61.) Samassa tutkimuksessa nuoret nimesivät liikkumisen esteiksi muun muassa ajan ja ystävien puuttumisen (Mt. 23). Näihin haasteisiin on pyritty vastaamaan nuorten harrastustakuulla (Haanpää 2019, 8–9).

SAKU ry:n toteuttamien eri vastaajaryhmille suunnattujen asuntolakyselyiden tarkoituksena on selvittää, miten ammatillisen koulutuksen järjestäjien asuntoloiden ja kunnallisen nuorisotoimen yhteistyötä on toteutettu, ja pohtia, millä tavalla yhteistyöllä on mahdollista tukea nuorten osallisuutta ja kuulumista sekä asuntolassa että laajemmin asuinpaikkakunnalla. Analyysin pohjalta esitetään suosituksia siitä, miten yhteistyötä kannattaa toteuttaa, mihin sen toteuttamisessa kannattaa kiinnittää huomiota sekä millaista laajempaa merkitystä yhteistyöllä on.

3. Aineisto

Kyselyaineistot kerättiin sähköisinä kyselyinä loppusyksystä 2019 kunnallisten nuorisotoimien osalta oppilaitosyhteistyöstä vastaavilta sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjien osalta asuntolaohjauksesta vastaavalta johdolta, asuntolaohjaajilta ja asuntoloissa asuvilta nuorilta. Kyselyt laadittiin sekä suomeksi että ruotsiksi.

Kyselyiden kohderyhmän kartoittamiseksi hyödynnettiin opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän[1] raporttia, josta majoitettavat opiskelijat selviävät koulutuksen järjestäjien mukaisesti. Aineistonkeruuhetkellä viimeisin julkinen raportti oli syksyltä 2017, joten osa tiedoista saattoi olla jo vanhentuneita.

Rahoitusjärjestelmän raportin perusteella vuonna 2017 majoitusta tarjosi 75 koulutuksen järjestäjää. Näistä kyselyt lähetettiin 48 koulutuksen järjestäjälle, jotka ovat SAKU ry:n jäseniä. Tähän menettelyyn päädyttiin, sillä SAKU ry:n jäsenrekisteri tarjosi kyselylle valmiin yhteyshenkilörekisterin. SAKU ry:n jäsenistö kattaa ammatillisen koulutuksen varsin hyvin, sillä SAKU ry:n jäsenten oppilaitoksissa opiskelee noin 85 % ammattiin opiskelevista.

Kyselyt lähetettiin SAKU ry:n jäsenrekisterin perusteella koulutuksen järjestäjien virallisille yhteyshenkilöille, jotka välittivät kyselyitä eteenpäin omissa oppilaitoksissaan. Yhteyshenkilö sai tehdä päätöksen, onko koulutuksen järjestäjä mukana kartoituksen aineiston keruussa. Koulutuksen järjestäjiä karsiutui siis pois kohderyhmästä joko siksi, että koulutuksen järjestäjä ei ole SAKU ry:n jäsen, tai johtuen edellä mainitun raportin vanhentuneista tiedoista. Suurin osa poiskarsiutuneista oppilaitoksista oli opiskelijamäärältään pieniä. Myös urheiluopistot rajattiin selvityksestä pois, sillä näissä oppilaitoksissa asuminen on maksullista ja asuntolatoiminta eri tavalla resursoitua kuin muissa ammatillisissa oppilaitoksissa.

Tämän lisäksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportin perusteella valikoituneista koulutuksen järjestäjistä kartoitettiin verkkosivujen avulla kunnat, joissa koulutuksen järjestäjällä on toimintaa ja mahdollisesti myös asuntolatoimintaa. Jos asuntolan sijainteja ei ollut löydettävissä koulutuksen järjestäjän verkkosivuilta, listattiin mukaan kaikki kunnat, joissa koulutuksen järjestäjällä on yksikkö tai toimipiste. Mainittujen kuntien nuorisotoimille (N=125) lähetettiin sähköinen kysely Suomen Kuntaliiton kautta.

Kunnallisten nuorisotoimien edustajilta vastauksia saatiin 43 eri kunnasta. Yksitoista kunnan vastaajaa ilmoitti, että kunnassa ei ole ammatillisen oppilaitoksen asuntolatoimintaa. Nuorisotoimista saatuja vastauksia on käsitelty vain niiden kuntien osalta, joissa on asuntolatoimintaa. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien puolelta saatiin 15 johdon, 64 asuntolaohjaajan ja 294 asuntolassa asuvan nuoren vastausta. Ruotsinkielisiin kyselyihin ei saatu yhtään vastausta. Koulutuksen järjestäjien vastaajaryhmille lähetetyissä kyselyissä ei tiedusteltu koulutuksen järjestäjän nimeä tai vastaajan sijaintikuntaa. Tästä syystä ei tiedetä, onko samalta koulutuksen järjestäjältä vastannut useampi vastaaja eikä näin ollen tiedetä, kuinka moni koulutuksen järjestäjä oli kyselyissä edustettuna.

Kyselyaineistojen avoimia kysymyksiä analysoitiin luokittelemalla vastaukset eri teemojen alle. Pääteemojen identifioimisen jälkeen vastauksista muodostettiin teemakarttoja (miellekarttoja), joiden avulla eri vastaajaryhmien vastauksia oli helpompi vertailla (ks. Braun & Clarke 2006). Koska vastauksia tuli etenkin kunnallisista nuorisotoimista, asuntolaohjaajilta ja oppilaitosten johdolta suhteellisen vähän, vastausten laadullinen tarkastelu osoittautui määrällistä analyysia kiinnostavammaksi. Vastauskadon vuoksi myöskään muuttujien välisiä riippuvuuksia ei voitu analysoida luotettavasti. Raportissa aineistoa esitellään määrällisesti pääosin yksinkertaisilla frekvenssitaulukoilla.

Vastaajien taustatekijät

Kunnallisille nuorisotoimille lähetettyyn kyselyyn vastanneista kunnista yksitoista on alle 10 000 asukkaan kuntia, kaksitoista 10 000–25 000 asukkaan kuntia, viisi 25 000–50 000 asukkaan kuntia ja neljä yli 50 000 asukkaan kuntia.

Asuntolassa asuville nuorille työstettyyn kyselyyn vastanneista asuntolassa asuvista nuorista melkein puolet on asunut asuntolassa alle vuoden (N=140, 48 %), 28 prosenttia 1–2 vuotta (N=83) ja noin joka neljäs yli kaksi vuotta (N=70). Näistä vastaajista 65 prosenttia on 17–19-vuotiaita, 27 prosenttia 20–24 vuotta ja 6 prosenttia yli 25-vuotiaita. Kyselyyn vastanneista asuntolassa asuvista nuorista lähes puolet (N=143, 49 %) opiskelee erityisoppilaitoksessa.

Asuntolaohjaajille suunnattuun kyselyyn vastanneista asuntolaohjaajista 13 edustaa pieniä asuntoloita (alle 50 asukasta), puolella vastaajista on 50–100 asukasta asuntolassa (N=32), kuudellatoista 100–200 asukasta ja kaksi vastaajaa edustaa yli 200 asukkaan asuntolaa. Lisäksi vastanneista asuntolaohjaajista melkein puolet (44 %) eli 28 vastaajaa työskentelee erityisoppilaitoksessa.

Ammatillisen koulutuksen järjestäjien asuntolatoiminnasta vastanneiden johdon edustajien kyselyyn vastanneista johdon edustajista kuusi edustaa koulutuksen järjestäjiä, joilla on 1–2 asuntolaa, viisi koulutuksen järjestäjiä, joilla on 3–4 asuntolaa, ja neljä koulutuksen järjestäjiä, joilla on viisi asuntolaa. Kuudella koulutuksen järjestäjällä asuu asuntoloissa alle sata opiskelijaa, kolmella 100–200 opiskelijaa, kolmella 200–300 opiskelijaa ja kolmella yli 200 opiskelijaa. Johdon osalta neljä vastaajaa edustaa erityisoppilaitoksia.

Erityisoppilaitosten edustus vastauksissa tulee huomioida arvioitaessa selvityksen tulosten luotettavuutta. Niissä asuntolatoimintaan ja ohjaukseen panostetaan erityisen paljon opiskelijoiden erityistarpeiden vuoksi (ks. esim. Vehviläinen 2016, 33, 37). Tästä syystä erityisopiskelijoiden ja ammatillisten erityisoppilaitosten asuntolaohjaajien vastaukset asuntolaohjaajien kyselyyn saattavat osin vääristää tuloksia (yhteistyö nuorisotoimien kanssa arvioidaan toimivammaksi tai toimimattomammaksi kuin muissa oppilaitoksissa). Määrällisesti aineistoa on eritelty vertailemalla erityisoppilaitosten ja muiden ammatillisten oppilaitosten vastauksia toisiinsa.

[1] Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä, vos.oph.fi/rap. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmä on osa kuntien, kuntayhtymien ja yksityisten koulutuksen järjestäjien valtionosuusjärjestelmää. Rahoitusjärjestelmän raporteista saa tietoa opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuusrahoituksesta, toiminnan kustannuksista, tuloista sekä rahoituksen perusteena olevista suoritteista (oph.fi/fi/valtionosuudet)

4. Tulokset

Seuraavaksi tarkastellaan kyselyiden tuloksia. Tuloksissa esitellään muun muassa yhteistyön nykyistä tilaa, ammatillisten oppilaitosten asuntoloissa majoittuvien nuorten näkemyksiä tarjotusta vapaa-ajantoiminnasta sekä vastaajaryhmien näkemyksiä yhteistyötä edistävistä ja estävistä tekijöistä ja yhteistyön hyödyistä. Tulosten tarkempi pohdinta sisältyy yhteenvetolukuun, jossa esitetään niihin pohjautuen suosituksia kunnan nuorisotoimen ja asuntolatoiminnan yhteistyön kehittämiselle jatkossa.

4.1 Yhteistyön nykytila

Kunnallisten nuorisotoimien vastaajista 47 prosenttia (N=15) ilmoittaa, että kunta tekee yhteistyötä paikallisen ammatillisen oppilaitoksen asuntolan kanssa. Yli puolet vastaajista ei tee yhteistyötä. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien johdosta yhdeksän vastaajaa viidestätoista ilmoittaa koulutuksen järjestäjän tekevän yhteistyötä kunnan nuorisotoimen kanssa. Erityisoppilaitoksista yhteistyötä tekee yksi koulutuksen järjestäjä ja muista oppilaitoksista kahdeksan. Asuntolaohjaajista taas 41 prosenttia (N=26) ilmoittaa, että koulutuksen järjestäjä tekee yhteistyötä kunnan nuorisotoimen kanssa. Toisin sanoen kaikista vastaajaryhmistä noin puolella vaikuttaisi olevan yhteistyötä. Erityisoppilaitosten osalta yhteistyötä tekee viisi asuntolaohjaajaa, muista oppilaitoksista 21.

Tämän lisäksi vastaajilta tiedusteltiin yhteistyön säännöllisyydestä sekä sujuvuudesta. Noin puolet nuorisotoimien vastaajista on sitä mieltä, että yhteistyötä tehdään säännöllisesti. Asuntolaohjaajat ilmoittavat tekevänsä yhteistyötä pääosin kuukausittain (42 %) tai jopa puolivuosittain (35 %). Asuntolaohjaajien ja nuorisotoimien vastauksia on hankala verrata, sillä säännöllisyyden määrittelyä ei pysty arvioimaan. Vaikuttaisi kuitenkin siltä, että varsinkin asuntoloissa yhteistyö olisi satunnaisempaa. Joka tapauksessa, asuntolaohjaajat vaikuttaisivat kokevan yhteistyön sujuvammaksi kuin nuoriso-ohjaajat, joista suuri osa pitää yhteistyötä kohtalaisen sujuvana (ks. taulukko 1).

Avoimet vastaukset kuvaavat mielenkiintoisesti toisaalta yhteistyön moninaisuutta, toisaalta taas sitä, kuinka yhtenevät käsitykset yhteistyöstä eri vastaajaryhmillä on. Sekä asuntolaohjaajat että nuorisotyöntekijät luettelevat yhteistyön muodoiksi toimivan tiedottamisen, yhteisen toiminnan järjestämisen sekä nuorisotyön osaamisen (infot tarjotuista palveluista, tuki yhteisöllisten ja ryhmäyttävien toimintojen toteuttamiseen) hyödyntämisen. Asuntolaohjaajat kokevat tiedottamisen olevan tapahtumatiedottamista, yhteisiä tapaamisia tai etsivän nuorisotyön hyödyntämistä. Nuorisotoimien vastaajat avaavat tiedottamista laajemmin verkostoyhteistyön kautta. Tästä nousee esimerkkinä hankerahoituksella toteutettu asuntolatyön verkosto:

”Nuorisopalveluilla on käynnissä nuorten asumiseen liittyvä hanke, jonka yhteisöpedagogi ylläpitää asuntolatyön verkostoa. Verkostoon kuuluu asuntolaohjaajia, nuorisotyöntekijöitä ja kuraattoreita sekä muutama lähiesimies.”

Kaksi asuntolaohjaajaa mainitsee, että heillä nuorisotyöntekijä on mukana opiskeluhuoltoryhmässä. Toisaalta sekä asuntolaohjaajien että nuorisotoimien vastaajien vastaukset osoittavat, että yleisimmät tiedottamisen ja tiedonvaihdon muodot saattavat olla pääasiassa joko nuorisotyöntekijöiden vierailuja asuntoloihin tai asuntolassa asuvien nuorten nuorisotoimen tiloihin tutustumista. Yhteinen toiminta toteutuukin pääasiassa nuorisotyöntekijöiden toteuttamina infoina (nuorisotyöstä) tai teemailtoina, osa toteuttaa yhteistyössä myös tapahtumapäiviä tai muuta harrastetoimintaa. Valtaosassa vastauksissa kuvataan, että asuntolassa asuvien nuorten on mahdollista käydä nuorisotilalla ja hyötyä siten kunnan nuorisotyön palveluista, tosin tämäkään ei ole itsestäänselvyys. Osa nuoriso-ohjaajista korostaa, että heidän kunnassansa nuorisotyön palvelut ovat tarjolla vain kunnan omille nuorille. Oppilaitoksen johdon vastaukset eivät juurikaan eroa asuntolaohjaajien vastauksista.

Millä vastaajat sitten perustelevat yhteistyön puuttumista? Sekä kunnallisten nuorisotoimien vastaajat, asuntolaohjaajat että johdon edustajat mainitsevat syyksi tiedonkulun ongelmat: informaatio ei kulje, kontakteja ei ole tai ne ovat vaihtuneet tai yhteistyö on jostain syystä hiipunut. Yhteistyö saattaa olla myös jäänyt suunnittelun tasolle tai siitä ei ole osattu keskustella. Asuntolaohjaajien avoimissa vastauksissa ehdotetaan ratkaisuksi vastuuhenkilöiden nimeämistä:

”Jonkinlaista yhteistyötä on joskus ja aika-ajoin ollut, mutta tällä hetkellä ei. Aktiivisuutta kummaltakaan taholta ei varmaankaan ole riittävästi. Tähän varmaan tarvitsisi nimetä vastuuhenkilöt pyörittämään yhteistyötä molemmin puolin.”

Toisaalta syynä saattavat olla yksinkertaisesti resurssien puute tai rakenteelliset esteet. Näistä jokainen vastaajaryhmä tuo esiin asuntoloiden sijainnin ja etäisyyden kunnan palveluista, mutta varsinkin nuorisotoimien edustajien vastauksissa korostetaan resursseihin liittyviä ongelmia (ajanpuute, taloudelliset resurssit). Johdon ja asuntolaohjaajien vastauksissa taas todetaan, että oppilaitoksen oma toiminnan tarjonta saattaa olla niin hyvää, että tarvetta yhteistyölle ei ole. Asuntolaohjaajat toteavat myös, että pysyvää toimintaa vaikeuttaa asuntolassa asumisen väliaikaisuus. Kiinnostavin yksityiskohta yhteistyön puuttumisen kohdalla on, että siinä missä nuorisotoimien vastaajien perusteluissa korostuvat resurssit, asuntolaohjaajien ja osin johdonkin vastauksissa painotetaan myös itse kohderyhmää. Johdon ja asuntolaohjaajien vastauksissa nuorten oma kiinnostus ja motivaatio osallistua vaikuttavat toiminnan toteuttamiseen, toisaalta esteenä saattaa olla erityisen tuen tarve:

”Vastaus ei suoranaisesti ole ei eikä kyllä. Osa nuorista vaiheittain on käynyt esim. nuorisotilassa tänne kannustettaessa/”saatettaessa.”

Miten kuvailisit yhteistyötä? (jos on yhteistyötä nuorisotoimen/asuntolan kanssa)

Nuorisotoimien vastaajat	En osaa sanoa	Yhteistyötä tehdään säännöllisesti	Yhteistyötä tehdään silloin tällöin	Yhteistyötä tehdään harvoin	Yht.
%	6,7	46,7	33,3	13,3	100,0
N	1	7	5	2	15

Kuinka usein asuntolasi tekee yhteistyötä kunnan nuorisotoimen kanssa?

Asuntolaohjaajat	En osaa sanoa	Viikoittain	Kuukausittain	Puolivuosittain	Ei koskaan	Yht.
%	15,4	7,7	42,3	34,6	0,0	100,0
N	4	2	11	9	0	26
Erityisoppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat						
%	60,0	0,0	20,0	20,0	0,0	100,0
N	3	0	1	1	0	5
Muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat						
%	4,8	9,5	47,6	38,1	0,0	100,0
N	1	2	10	8	0	21

Arvioi yhteistyötä. (jos on yhteistyötä nuorisotoimen/asuntolan kanssa)

	En osaa sanoa	Ei laisinkaan sujuvaa	Ei kovin sujuvaa	Kohtalaisen sujuvaa	Melko sujuvaa	Erittäin sujuvaa	Yht.
Nuorisotoimien vastaajat							
%	13,3	0,0	6,7	40,0	33,3	6,7	100,0
N	2	0	1	6	5	1	15
Asuntolaohjaajat							
%	15,4	0,0	3,8	19,2	34,6	26,9	100
N	4	0	1	5	9	7	26
Erityisoppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	80,0	0,0	0,0	0,0	20,0	0,0	100,0
N	4	0	0	0	1	0	5
Muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	0,0	0,0	4,8	23,8	38,1	33,3	100,0
N	0	0	1	5	8	7	21

Taulukko 1. Yhteistyön laatu ja säännöllisyys.

Yhteenveto

	Kunnallisten nuorisotoimien vastaajat	Oppilaitosten asuntolatoiminnasta vastaavat johdon edustajat	Asuntolaohjaajat
Tämänhetkisen yhteistyön muodot	Yhteinen toiminta Yhteinen vapaa-ajantoiminta • Yhteiset infot ja koulutukset Tiedottaminen • Yhteydenpito nuorten hyvinvointiin liittyen • Verkostoyhteistyö kunnassa • Tiedottaminen ajankohtaisista asioista Nuorisotyön erityisosaamisen hyödyntäminen • Vierailut asuntolassa • Tutustuminen nuorisotoimen tiloihin • Nuorisotoimen palveluiden hyödyntäminen	Etsivä nuorisotyö ja muu verkostoyhteistyö Tiedottaminen palveluista Vapaa-ajantoiminnan tarjoaminen Asuntolan nuorisotyö Nuorisotilatyö	Toiminnan järjestäminen • Vapaa-ajan toiminnan toteuttaminen • nuorisotilat tai muut nuorisotoimen palvelut Tiedottaminen • Tiedottaminen ajankohtaisista asioista Nuorisotyön erityisosaamisen hyödyntäminen • Nuorisotoimen vierailut • Ennalta ehkäisevä työ ja etsivä työ
Syyt yhteistyön puuttumiseen	Resurssit ja rakenteet • pienet resurssit • tiedonkulun esteet Yhteistyön suunnitelmallisuus • Jäänyt suunnittelun tasolle • alkutekijöissä • Ei edes keskusteltu • Ei tarvetta • Ei asuntolaa	Resurssit ja rakenteet • Etäisyys/sijainti • Toiminta ei ole vakiintunut Yhteistyön suunnitelmallisuus • Toiminta toteutettu itse • Tiedonkulku Kohderyhmä • Nuoria vaikea motivoida mukaan	Resurssit ja rakenteet • Pienet resurssit • Etäisyys/Sijainti • Asuntolatoiminnan väliaikaisuus Yhteistyön suunnitelmallisuus • Yhteistyö hiipunut • Kontaktien puute Asuntolan oma toiminta • Oma toiminta tarpeeksi monipuolista • Ei tarvetta yhteistyölle Nuorten moninaisuus ja tarpeet • Kohderyhmä • Erityistuen tarve • Nuorten oma valinta/omat harrastukset

Tästä näkökulmasta on mielenkiintoista seuraavaksi tarkastella, mitä asuntolassa asuvat nuoret ajattelevat tarjotusta vapaa-ajantoiminnasta.

4.2 Asuntolassa asuvien nuorten näkökulma ja tyytyväisyys tarjottaviin vapaa-ajantoimintoihin

Asuntolassa asuville nuorille tehdyssä kyselyssä tiedusteltiin ajatuksia ja mielipiteitä koskien sekä asuntoloissa että niiden ulkopuolella opiskelijapaikkakunnalla tarjottavaa harrastus- ja vapaa-ajan toimintaa. Kyselyssä ei tiedusteltu erikseen, millaista vapaa-ajantoimintaa opiskelukunnan nuorisotyö järjestää. Sen sijaan vastaajilta kysyttiin yleisemmin, onko heillä mahdollisuuksia osallistua vapaa-ajantoimintaan muualla kuin asuntolassa. Tämä ratkaisu tehtiin, koska nuoret eivät välttämättä osaa erottaa, mikä toiminto on nuorisotoimen tarjoamaa. Tästä syystä vastauksista on hankala päätellä, mikä on nimenomaan kunnan tarjoamaa toimintaa. Joka tapauksessa asuntolassa asuvien nuorten vastaukset antavat suuntaa sille, millaista vapaa-ajan toimintaa asuntolan ulkopuolella järjestetään ja millaista toimintaa nuoret toivoisivat.

4.2.1 Asuntolassa toteutettu harrastustoiminta

Asuntolassa asuvista nuorista 79 prosenttia (N=233) ilmoittaa, että asuntolassa järjestetään vapaa-ajantoimintaa, noin joka kymmenes vastaaja ei kuitenkaan osaa tähän kysymykseen vastata (ks. taulukko 2). Vertailuna, erityisoppilaitoksessa opiskelevista 83 prosentin (N=118) ja muissa oppilaitoksissa opiskelevista 76 prosentin (N=113) mukaan asuntolassa järjestetään vapaa-ajantoimintaa. Lisäksi yli kaksi vuotta asuntoloissa asuneiden toimintaan osallistuvien osuus (84 %) on noin kymmenen prosenttiyksikköä suurempi kuin esimerkiksi alle puoli vuotta (72 %) asuneiden kohdalla.

Asuntolassa majoittuvien nuorten avoimissa vastauksissa kuvataan konkreettisemmin, millaista vapaa-ajan toimintaa asuntoloissa tarjotaan. Asuntolassa asuvien nuorten mukaan asuntolassa toteutetaan sekä ohjattua yhteisöllistä että vapaampaa, ei-ohjattua toimintaa. Jälkimmäiseen sisältyvät peli- ja elokuvaillat, yhteiset kokkailut tai askarteluhetket, saunaillat ja teemaillat kuten pikkujoulut. Ohjattua toimintaa kuvaa yhteinen toiminta asuntolan ulkopuolella, kuten liikunta/urheilu ja pallopelit sekä esimerkiksi yhdessä elokuvissa käyminen. Lisäksi asuntoloissa toteutetaan kerhotoimintaa (kuviskerhoja, bändikerhoja, sählykerhoja) sekä yhteisiä retkiä, joista suurin osa oli pääasiassa yhteisiä kauppareissuja.

Miksi asuntolassa asuvat nuoret sitten osallistuvat tai jättävät osallistumatta asuntolan harrastustoimintaan? Niissä oppilaitoksissa, joissa asuntolatoimintaa järjestetään, noin joka neljäs ilmoittaa, ettei osallistu toimintaan (26 %, ks. taulukko 2). Varsinaisesti tyytymättömiä on hyvin pieni määrä, noin joka viides on kohtalaisen tyytyväinen ja valtaosa (67 %) vaikuttaisi olevan tyytyväisiä toimintaan. Erityisoppilaitoksissa opiskelevat vaikuttavat olevan hieman tyytyväisempiä toimintaan, heistä erittäin tai melko tyytyväisiä on 70 prosenttia ja muiden oppilaitoksen opiskelijoista 64 prosenttia. Asuntolassa asumiseen käytetty aika ei vaikuttaisi juurikaan vaikuttavan tyytyväisyyteen, erittäin tyytyväisten osuus laskee hieman asumisajan pidentyessä, mutta melko ja erittäin tyytyväisten osuus vaikuttaisi olevan sama (noin 71 %) alle puoli vuotta ja yli kaksi vuotta asuntoloissa asuneilla.

Järjestetäänkö asuntolassasi vapaa-ajantoimintaa?

	Kyllä	Ei	En tiedä	Yht.
%	79,3	7,5	13,3	100,0
N	233	22	39	294

Kuinka tyytyväinen olet asuntolassa tarjottavaan toimintaan?

	En osaa sanoa	Tyytymätön	Melko tyytymätön	Kohtalaisen tyytyväinen	Melko tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen	Yht.
Kaikki vastaajat							
%	8,8	0,4	4,8	18,9	29,4	37,7	100,0
N	20	1	11	43	67	86	228
Erityisoppilaitoksissa opiskelevat							
%	7,9	0,0	3,5	18,4	27,2	43,0	100,0
N	9	0	4	21	31	49	114
Muissa oppilaitoksissa opiskelevat							
%	9,8	0,0	6,3	19,6	31,3	33,0	100,0
N	11	0	7	22	35	37	112

Osallistutko asuntolassa tarjottavaan toimintaan?

	Kyllä	En	Yht.
%	73,9	26,1	100,0
N	170	60	230

Taulukko 2. Asuntolassa majoittuvien nuorten vastauksia asuntolassa järjestettävästä vapaa-ajantoiminnasta.

Avoimissa vastauksissa selkeästi yleisimmät osallistumista selittävät syyt liittyvät sosiaalisiin suhteisiin ja mielekkääseen tekemiseen. Vastauksissa toistuvat yhteinen tekeminen, kavereiden kanssa ajan viettäminen ja uusiin ihmisiin tutustuminen. Osallistuminen koetaan tärkeäksi myös siksi, että olisi muutakin tekemistä kuin omassa huoneessa oleskelu ja ajan viettäminen tietokoneella:

”Osallistun, koska en itse välttämättä keksi usein tekemistä. En kyllä kaikkiin välttämättä osallistu, mutta yritän.”

Kolmas yleinen ja yksinkertainen syy on se, että toiminta on kivaa ja siihen halutaan osallistua. Osallistumattomuuden syiksi mainitaan muun muassa kiire ja jaksamisen puute. Osallistumattomuutta selittävät myös sosiaalisten tilanteiden jännittäminen, nuorten omat harrastukset järjestetyn toiminnan ulkopuolella sekä se, että toimintaa ei koeta kiinnostavaksi.

4.2.2 Asuntolan ulkopuolella toteutettu harrastustoiminta

Asuntolassa asuvista nuorista vajaan puolen mukaan asuntolan ulkopuolella järjestetään vapaa-ajantoimintaa, ja jopa yli puolet (ks. taulukko 3) vastaajista ei osaa vastata kysymykseen. Erityisoppilaitoksessa opiskelevista vajaa puolet ja muissa oppilaitoksissa opiskelevista noin joka kolmas kertoo opiskelupaikkakunnalla järjestettävän asuntolan ulkopuolista vapaa-ajantoimintaa. Vähän yli puolet asuntolassa asuvista nuorista ilmoittaa osallistuvansa tarjottuun toimintaan, erityisoppilaitoksissa siihen osallistutaan hieman useammin (63 %, N=41).

Hieman yli puolet asuntolassa asuvista nuorista vastaajista osallistuu asuntolan ulkopuolella toteutettuun toimintaan. Avoimissa vastauksissa asuntolan ulkopuolella tarjottavaa toimintaa kuvaillaan monipuolisesti, mutta vastausten perusteella voi todeta, että kysymyksen olisi voinut muotoilla toisin. Nuoret ovat ymmärtäneet asuntolan ulkopuolella toteutetun toiminnan sekä nuorisotoimen, että asuntoloiden itsensä järjestämäksi toiminnaksi silloin, kun se vaatii asuntolaympäristöstä poistumista (esimerkiksi yhteiset kauppareissut). Avointen vastausten määrästä voi myös tulkita, että tähän kysymykseen vastaaminen on nuorille hankalampaa kuin kysyttäessä asuntolan järjestämästä vapaa-ajantoiminnasta. Nuorisotoimen palveluita kuvaavat vastaukset liittyvät nuorisotilojen tai -talojen toimintaan

Järjestetäänkö opiskelupaikkakunnallasi asuntolan ulkopuolella vapaa-ajan toimintaa nuorille?							
	Kyllä	**En**	**En tiedä**	**Yht.**			
%	41,1	6,2	52,7	100,0			
N	120	18	154	292			
Kuinka tyytyväinen olet asuntolan ulkopuolella tarjottavaan toimintaan?							
	En osaa sanoa	**Tyytymätön**	**Melko tyytymätön**	**Kohtalaisen tyytyväinen**	**Melko tyytyväinen**	**Erittäin tyytyväinen**	**Yht.**
Kaikki vastaajat							
%	18,4	0,9	1,8	21,1	25,4	32,5	100,0
N	21	1	2	24	29	37	114
Erityisoppilaitoksissa opiskelevat							
%	14,1	1,6	0,0	21,9	26,6	35,9	100,0
N	9	1	0	14	17	23	64
Muissa oppilaitoksissa opiskelevat							
%	24,5	0,0	4,1	20,4	22,4	28,6	100,0
N	12	0	2	10	11	14	49
Osallistutko asuntolan ulkopuolella tarjottavaan toimintaan?							
	Kyllä	**En**	**Yht.**				
%	59,3	40,7	100,0				
N	67	46	113				

Taulukko 3. Asuntolassa majoittuvien nuorten vastauksia asuntolan ulkopuolella järjestettävästä vapaa-ajantoiminnasta.

osallistumiseen, yhdessä vastauksessa mainitaan ohjaamotoiminta. Lisäksi nuoret kuvaavat näissä vastauksissa myös seurakunnan nuorisotyötä. Lisäksi vastauksissa mainitaan uimahallit ja kuntosalit sekä keilaus, frisbeegolf ja muut niiden kaltaiset liikunta-aktiviteetit. Kaiken kaikkiaan nuorten vastaukset ovat yhtenevät Opetushallituksen asuntolaselvityksen kanssa (Vehviläinen 2016, 18), jossa tärkeimpiä vapaa-ajanviettomuotoja oli internetin ja tietokoneiden käyttö sekä liikuntamahdollisuudet, harrastuksiin kuljettaminen ja muut harrastusmahdollisuudet.

Noin joka viides ei osaa arvioida tyytyväisyyttään toimintaan, tyytyväisiä vaikuttaisi olevan kuitenkin yli puolet vastaajista (58 %). Jälleen kerran, erityisoppilaitoksissa opiskelevat vaikuttaisivat olevan tyytyväisempiä toimintaan (63 %), muiden oppilaitoksen asuntolassa asuvista nuorista tyytyväisiä on noin puolet. Alle puoli vuotta (63 %) tai vuoden (86 %) asuntolassa asuneet vaikuttaisivat olevan suhteessa tyytyväisempiä tarjottuun toimintaan kuin yli kaksi vuotta asuneet (52 %). Avoimissa vastauksissa nuoret avaavat osallistumisen tai osallistumattomuuden syitä myös asuntolan ulkopuolella tapahtuvan harrastustoiminnan osalta, tosin harvasanaisemmin. Nämä vastaukset ovat hyvin samanlaisia kuin asuntolassa tarjotun toiminnan osalta – toimintaan osallistutaan, koska se on hauskaa ja samalla saa mielekästä tekemistä. Myös syyt osallistumattomuuteen ovat samoja: kiire, ajanpuute ja jaksaminen korostuvat vastauksissa, samoin se, ettei kiinnosta. Lisäksi muutamassa vastauksessa mainitaan myös pitkät etäisyydet ja rahanpuute.

4.2.3 Yhteenveto nuorten vastauksista: Mitä tyytyväisyyden ja tyytymättömyyden taustalla siis on?

Asuntolassa asuvia nuoria pyydettiin yleisesti avaamaan vastauksiaan tyytyväisyyden tai tyytymättömyyden syistä toteutettua vapaa-ajantoimintaa koskien. Asuntolassa asuville nuorille tuntuu olevan erityisen tärkeää, että he saavat vaikuttaa toiminnan sisältöön, että heidän ideoitaan kuunnellaan ja että toimintaa järjestetään nuoren oman kiinnostuksen mukaan. Toisaalta avoimet vastaukset kertovat sosiaalisten suhteiden ja yhteisöllisyyden merkityksestä. Nuorille on tärkeää saada viettää aikaa kavereiden kanssa ja tutustua uusiin ihmisiin:

”On mukava viettää yhdessä aikaa muiden kanssa ja jotkut asukkaat, jotka ovat yksinäisempiä kuin muut pitävät varmasti enemmän tästä toiminnasta.”

Toisaalta tällä on myös kääntöpuoli, kuten aiemmin nousi esiin:

”Viimeksi kun kävin, siellä ei ollut oikein ketään. En halua mennä yksin. En myöskään ole hyvä sosiaalisissa tilanteissa uusien ihmisten kanssa, jos en heistä mitään tiedä.”

Osallisuus ja vaikuttaminen tuntuvat olevan nuorille merkitsevä syy tyytyväisyyden taustalla.

Toiminnan monipuolisuutta ja vapaaehtoisuutta kiitellään, ja vastaavasti monipuolisten toimintamahdollisuuksien puuttumista harmitellaan. Arkeen kaivataan tekemistä. Vastauksissa kiitelläänkin sitä, että järjestetty harrastustoiminta on hauskaa, ja toisaalta nostetaan esille, että toiminnan vetäjällä ja asuntolaohjaajalla on merkitystä:

”Ohjaajista sen verran, että ohjaajan ei kannata sanoa mitään hirveesti, jos opiskelija ei hirveästi esim. osaa bändikerhossa, kun jos on motivaatiota, niin voi silti esim. osallistua harjoittelemaan. Kaikkeen toimintaan voisi mennä ne, jotka ovat kiinnostuneita.”

Näihin liittyen tyytyväisyyden tai tyytymättömyyden taustalla voikin nuorten mukaan olla kiinnostus. Osallistuminen ei yksinkertaisesti kiinnosta, ja osassa vastauksissa kaivataan myös omaa rauhaa.

”Ohjaajat yrittävät ja yrittävät, että sinne menee. Pidän omasta rauhasta, olisi kiva, jos sitä arvostettaisiin.”

Joka kolmas asuntolassa asuvista nuorista (33 %) ilmoittaa olevansa melko tai erittäin kiinnostunut osallistumaan opiskelupaikkakunnalla tarjottavaan vapaa-ajantoimintaan, mutta lähes kolmasosa ilmoittaa, ettei ole siitä kiinnostunut (ks. taulukko 4). Noin joka kymmenes ei osaa vastata kysymykseen. Erityisoppilaitoksissa opiskelevat nuoret vaikuttaisivat olevan muita nuoria kiinnostuneempia vapaa-ajantoiminnasta. Heistä jopa 41 prosenttia (N=58) ilmoitti olevansa kiinnostunut osallistumaan, kun taas muiden oppilaitosten nuorista kiinnostuneita on vain joka kolmas (N=36). Yli kaksi vuotta asuntolassa asuneet (43 %) vaikuttaisivat olevan suhteessa muita kiinnostuneempia osallistumaan toimintaan (alle puoli vuotta 34 %, alle vuoden 30 % ja 1-2 vuotta 24 %).

Avoimista vastauksista selviää, millaiseen toimintaan asuntolassa asuvista nuoret haluaisivat osallistua. Useimmin mainitaan liikunta ja pelaaminen, koripallo, sähly, jalkapallo, keilaus, kuntosali, e-urheilu ja videopelit. Toisaalta osaa vastaajista kiinnostaa myös kulttuuri, kuten elokuvat, kuvataide ja musiikki- tai bändikerhot. Lisäksi vastauksissa mainitaan iltamat ja retket sekä osassa vastauksissa nuorisotilat. Yhteisölliselle ja yhteiselle tekemiselle on tilausta, mikä toisaalta on päinvastainen viesti verrattuna Opetushallituksen asuntolaselvitykseen, jonka mukaan yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen on asuntoloissa vähentynyt esimerkiksi sosiaalisen median laajentuneen käytön vuoksi (Vehviläinen 2016, 29). Muutama vastaaja kertookin kaipaavansa monipuolista toimintaa, josta voi valita, mutta silti muutamaa kiinnostaa enemmän omaehtoinen toiminta:

”Tykkään enemmän itsenäisemmästä toiminnasta koulun jälkeen, vaikka tietty välillä on kiva nähdä ihmisiä esim. kahvitteluissa.”

Ehkä tässä tärkeimpiä huomioita ovatkin nimenomaan monipuolisuus ja omaehtoisuus sekä eritoten kohderyhmän heterogeenisuus, kaikki nuoret eivät kaipaa samanlaisia aktiviteetteja.

Nämä tulokset ovat huomionarvioisia etenkin, koska johdon edustajat ja asuntolaohjaajat näkevät yhteistyön toteuttamisen yhtenä esteenä nuorten kiinnostuksen ja motivaation. Ehkä tälläkin kertaa kysyntä ja tarjonta eivät välttämättä kohtaa. Nuoret ovat moninainen ryhmä ja kaikki toiminta ei sovi kaikille. Toisaalta asuntolassa asuvat nuoret vaikuttavat kaipaavan mahdollisuutta päästä suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintaa itse. Nuorisotutkimuksen näkökulmasta tämä ei ole yllättävä havainto. Itse suunniteltu ja organisoitu toiminta lisää tutkimusten mukaan nuorten omistajuutta heitä kiinnostaviin asioihin, ja näin ollen se edistää osallistumista yleisesti. Lisäksi parhaimmillaan yhdessä tekeminen parantaa nuorten vuorovaikutussuhteita ja vastuunottokykyä; yhdessä suunnitelluista asioista ja projekteista ollaan valmiimpia pitämään huolta kuin sellaisista projekteista, jotka eivät tunnu omilta. (ks. Rajala, Turpeinen & Laine 2013, 25–28.) Suunnitteluun osallistumisella on siis tärkeä merkitys, jotta toiminta on nuorten näköistä ja sellaista, johon he haluavat osallistua.

Kuinka kiinnostunut olet vapaa-ajan toimintamahdollisuuksista opiskelupaikkakunnallasi?							
	En osaa sanoa	En ollenkaan kiinnostunut	En kovin kiinnostunut	Kohtalaisen kiinnostunut	Melko kiinnostunut	Erittäin kiinnostunut	Yht.
%	12,0	7,6	20,3	27,1	18,2	14,8	100,0
N	35	22	59	79	53	43	291

Taulukko 4. Asuntolassa asuvien nuorten kiinnostus vapaa-ajantoimintaa kohtaan.

Yhteenveto

Miksi toimintaan osallistutaan?	Miksi toimintaan ei osallistuta?	Millaiseen toimintaan haluttaisiin osallistua?
Osallisuus ja yhteisöllisyys • Sosiaaliset syyt • Mielekäs tekeminen Omaehtoisuus • Oma kiinnostus / tykkää toiminnasta • Toiminnan monipuolisuus • Valinnan mahdollisuus Käytännön syyt • Etäisyys ja sijainti • Ilmainen ruoka Hyvinvoinnin edistäminen • Rentoutuminen ja vastapaino opiskelulle	Ajankäyttö ja jaksaminen • Ajanpuute/kiire • Opiskelun jälkeen ei jaksa Sosiaaliset syyt • Sosiaalinen jännitys • Kiusaaminen • Yksin viihtyminen Toiminnan sisältö • Toiminta ei kiinnosta • Oma tekeminen tai omat harrastukset Rakenteelliset syyt • Maksullisuus • Etäisyys	Ohjattu toiminta • Liikunta • Kulttuuri • Muu pelaaminen Vapaamuotoinen sosiaalinen toiminta • Illanvietot • Retket • Muu yhteisöllinen toiminta ja tekeminen (asuntolassa) Omaehtoinen toiminta ja vapaavalinnaisuus • Ei mihinkään, omaehtoinen toiminta Nuorisotyöhön liittyvä toiminta • Nuorisotilatoiminta

4.3 Kunnan harrastustoiminnan tunteminen ja saavutettavuus

Sekä nuorisotoimien vastaajat että asuntolaohjaajat avaavat avoimissa vastauksissa ajatuksiaan siitä, millaista yhteistyötä he pitäisivät tärkeänä. Nuorisotoimien vastaajien vastauksissa painottuu tiedottamisen ja tiedon jakamisen tärkeys sekä toisaalta muutamissa vastauksissa myös verkostomaisen yhteistyön kehittäminen – koulunuorisotyö, ennaltaehkäisevä työ ja yhteistyö opiskeluhuollon kanssa. Tiedottaminen liittyy kuitenkin suurelta osin tiedonkulkuun, asuntolassa asuvien nuorten informointi nuorisopalvelujen tai nuorisotoimen toiminnasta ja tapahtumista. Osa mainitsee, että tiedotusta on mahdollista tehdä nuorisotyöntekijän vierailujen välityksellä. Vain muutama mainitsee yhteisen toiminnan toteuttamisen asuntolan kanssa. Asuntolaohjaajat taas toivovat enemmän yhteistä toimintaa, nuorisotoimen vetämiä teemailtoja tai tapahtumia, nuorisotoimen vierailuja, esittelyjä tai muita aktiviteetteja:

”Koska oppilaitos on kaukana kunnallisista nuorisopalveluista, voisivat nuorisotyöntekijät käydä toisinaan asuntolalla esim. teemailtojen tai aktiviteettien parissa.”

”Saataisiin enemmän harrastevaihtoehtoja ja resursseja vetämään niitä.”

Toisaalta toivotaan myös, että nuorisotyöntekijät voisivat tulla aktivoimaan nuoria osallistumaan kunnan nuorisopalvelujen tarjoamaan toimintaan. Asuntolan puolelta toivotaan selkeästi aktiivisempaa yhteistyötä kuin mitä nuorisotoimien vastaajat tuovat esiin.

Asuntolaohjaajista kolmasosa (ks. taulukko 5) kokee tuntevansa palvelut huonosti tai erittäin huonosti. Vastauksissa

Miten hyvin koet tuntevasi paikkakunnan tai -kuntien nuorisotoimen tarjoamat palvelut?							
Asuntolaohjaajat	En osaa sanoa	Huonosti	Melko huonosti	Kohtalaisesti	Melko hyvin	Erittäin hyvin	Yht.
%	0	7,8	25,0	29,7	29,7	7,8	100,0
N	0	5	16	19	19	5	64
Erityisoppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	0,0	17,9	39,3	25,0	14,3	3,6	100,0
N	0	5	11	7	4	1	28
Muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	0,0	0,0	13,9	33,3	41,7	11,1	100,0
N	0	0	5	12	15	4	36

Taulukko 5. Palveluiden tunteminen.

on selvä ero erityisoppilaitosten ja muiden oppilaitosten kesken, mitä saattaa selittää se, että usein erityisoppilaitosten vapaa-ajantoiminta toteutuu pääasiassa oppilaitoksen omana toimintana. Erityisoppilaitoksissa työskentelevistä asuntolaohjaajista melkein joka viides kokee tuntevansa palvelut hyvin tai erittäin hyvin ja yli puolet melko huonosti tai huonosti. Muiden oppilaitosten asuntolaohjaajista yli puolet kokee tuntevansa palvelut hyvin tai erittäin hyvin ja vain viisi vastaajaa kokee tuntevansa palvelut melko huonosti. Ne asuntolaohjaajat, jotka kokevat tuntevansa palvelut, perustelevat tätä joko aiemmalla työkokemuksellaan nuorisotyön parissa, pitkällä työkokemuksella yhteistyöstä, omalla aktiivisella selvittämisellä tai muuten tutuista henkilöistä koostuvalla verkostolla. Aktiivisen yhteydenpidon kääntöpuolena, osa on tietoinen toiminnasta ainoastaan verkkosivujen tai paikallislehtien välityksellä. Niistä vastaajista, jotka eivät koe tuntevansa toimintaa, suurimman osan vastauksista on nähtävissä, että toimintaa ei hahmoteta kovin monipuolisesti:

”Sen tähden, kun enpä ole juurikaan törmännyt nuorisotoimen tarjoamiin palveluihin. Ensimmäisenä tulee mieleen se nuorisotyö mitä on viikonloppuisin kaupungilla jalkautuneena sinne missä kulloinkin on nuoria paljon liikkeellä.”

Osa näistä vastaajista ilmoittaa kuitenkin olevansa halukas saamaan enemmän tietoa, osan mielestä tietoa ei ole kunnolla saatavilla ja osa taas toteaa, että kiire saattaa vaikuttaa siihen, ettei toimintaa tunne kunnolla tai sitten nuorisotoimen tarjoamille palveluille ei koeta asuntolassa tarvetta.

Kunnan nuorisotoimien vastaajat arvioivat kuitenkin palvelunsa hyvin tai kohtalaisesti asuntolassa asuvien nuorten saavutettaviksi (ks. taulukko 6). Noin joka kymmenennen vastaajan mielestä palvelut ovat erittäin hyvin saavutettavissa. Asuntolaohjaajista vajaa puolen mielestä palvelut ovat kohtalaisesti saavutettavissa ja joka kolmannen mielestä melko huonosti tai huonosti saavutettavissa. Erityisoppilaitoksessa työskentelevistä asuntolaohjaajat kokevat useammin palvelut huonosti saavutettaviksi kuin muissa oppilaitoksissa työskentelevät. Avointen vastausten perusteella yksi tärkeä saavutettavuuden mahdollistaja tai este on tiedottaminen ja tiedonkulku, jota on avattu jo aiemmissa vastauksissa. Asuntolaohjaajien vastauksissa toistuu se, ettei kunnan nuorisotoimi ole yhteydessä tai tiedota toiminnastaan asuntolan suuntaan tarpeeksi aktiivisesti:

”Koska nuoristoimi en vaikuta aktiiviselta tähän suuntaan, joten heidän toiminnastansa tiedottaminen lankeaa täysin meidän niskoillemme.”

Lisäksi saavutettavuutta ja saavuttamattomuutta perustellaan sekä nuorisotoimen että asuntolaohjaajien avoimissa vastauksissa rakenteellisilla syillä ja resursseilla. Asuntolaohjaajien vastauksissa keskeinen syy tästä näkökulmasta on asuntolan sijainti ja etäisyys kunnan palveluista. Myös nuorisotoimien vastaajat mainitsevat etäisyyden aiheuttavan ongelmia, ja samanlaisia tuloksia on havaittavissa myös harrastustakuuta koskevasta selvityksestä (Haanpää 2019, 46). Tämän lisäksi nuorisotoimien vastaajien mukaan esimerkiksi pienet resurssit rajoittavat sitä, miten laajasti nuorisotyötä voidaan tehdä. Tilat ovat auki kaikille nuorille, mutta osin oppilaitosten asuntoloissa asuvat nuoret eivät kuulu nuorisotilalla kävijöiden ikäryhmiin, sillä toiminta on suunnattu alaikäisille – tämä ongelma tunnistetaan myös asuntolaohjaajien vastauksissa.

Miten saavutettaviksi arvioit kunnallisen nuorisotoimen palvelut asuntolassa asuvien nuorten näkökulmasta?							
	En osaa sanoa	Huonosti	Melko huonosti	Kohtalaisesti	Hyvin	Erittäin hyvin	Yht.
Nuorisotoimien vastaajat							
%	3,1	0,0	3,1	37,5	46,9	9,4	100,0
N	1	0	1	12	15	3	32
Asuntolaohjaajat							
%	4,7	10,9	25,0	40,6	15,6	3,1	100,0
N	3	7	16	26	10	2	64
Erityisoppilaitosten asuntolaohjaajat							
%	10,7	10,7	32,1	42,9	3,6	0,0	100,0
N	3	3	9	12	1	0	28
Muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	0,0	11,1	19,4	38,9	25,0	5,6	100,0
N	0	4	7	14	9	2	36

Taulukko 6. Palveluiden saavutettavuus nuorisotoimen vastaajien ja asuntolaohjaajien näkökulmasta.

Osittain kunta saattaa itse rajata asuntolassa asuvien nuorten mahdollisuuksia osallistua kunnan nuorisotoimen palveluihin:

”Tavallaan tuntuu, että ei näillä nuorilla ole kunnan nuorisotoimelle väliä, kun eivät ole ns. oman kunnan nuoria.”

Avoimissa vastauksissa asuntolaohjaajat ja nuorisotoimien edustajat pohtivat saavutettavuutta myös palveluiden hyödyntämisen näkökulmasta. Palveluiden saavutettavuuden taustalla saattaa vaikuttaa nuorten oma innostus ja kiinnostus osallistua toimintaan:

”Palvelut ovat hyvin saavutettavissa mutta nuoret eivät kovin aktiivisesti käytä niitä” tai

”Nuoret eivät ainakaan itse omatoimisesti hakeudu näihin palveluihin, vaikka sellaisia ihan ok onkin tarjolla”.

Tämän vuoksi on kiinnostavaa pohtia, mitkä asiat vaikuttavat nuorten osallistumiseen. Näitä syitä voidaan lähestyä esimerkiksi sen kautta, miten helpoksi asuntolassa asuvat nuoret kokevat vapaa-ajantoimintaan osallistumisen. Asuntolassa asuvien nuorten vastauksista ilmenee, että yli kolmasosan mielestä opiskelupaikkakunnalla on helppo osallistua nuorille suunnattuun toimintaan (ks. taulukko 7). Vain noin 8 prosenttia (N=24) on sitä mieltä, että osallistuminen on vaikeaa tai erittäin vaikeaa. Yllättäen erityisoppilaitoksissa opiskelevat kokevat osallistumisen helpommaksi kuin muut nuoret, voisiko tämä johtua yksilöllisemmästä tuesta? Kiinnostavasti kyselyvastausten mukaan erityisopiskelijat myös osallistuivat asuntolassa tai asuntolan ulkopuolella järjestettyyn harrastus- tai vapaa-ajantoimintaan useammin kuin muut vastaajat.

Asuntolassa asuvien nuorten avoimissa vastauksissa koskien osallistumisen helppoutta toistuu selvästi se, että toiminta on helposti lähestyttävää, siellä on mukava sosiaalinen ympäristö, johon pääsee helposti mukaan matalalla kynnyksellä – ei tarvitse ilmoittautua, voi mennä vapaaehtoisesti ja kavereiden kanssa. Sosiaalisella ilmapiirillä on iso merkitys, on tärkeää, että saa olla kavereiden kanssa, mutta yhtä tärkeää tuntuu olevan, että on mahdollisuus myös rauhassa seurata sivusta. Monenlaiset osallistumisen tavat ovat tärkeitä:

”Hyvä ilmapiiri on rauhallista, saan rauhassa miettiä asioita, saan olla kavereitten kanssa.”

Lisäksi ohjaajalla on iso merkitys, samoin kun sillä, että toiminnan sisältö on itseä kiinnostavaa. Toiminnasta halutaan tieto etukäteen hyvissä ajoin, asuntolassa asuvat nuoret tuntuvat pitävän oikea-aikaista tiedottamista tärkeänä kuten aikuisetkin vastaajat:

”Kun toiminnasta ilmoitetaan selkeästi vaikkapa WhatsApp-ryhmässä tai sähköpostilla, että se tavoittaa mahdollisimman monen. Silloin tulee tervetullut olo.”

Huomionarvioista on myös, että joka kymmenes vastaaja ei tiedä, järjestetäänkö heidän asuntolassaan vapaa-ajantoimintaa ja yli puolet järjestetäänkö sitä asuntolan ulkopuolella. Lisäksi osallistumisen helppouteen vaikuttaa helppo sijainti ja hyvät kulkuyhteydet sekä osan vastaajista mukaan erityisesti maksuttomuus – nämä nousivat myös harrastustakuuta koskevassa selvityksessä kuntien näkökulmasta tärkeimmiksi tavoitteiksi edistää nuorten yhdenvertaisuutta harrastamisessa (Haanpää 2019, 46).

Mikä sitten vaikeuttaa osallistumista? Kuten edellisistä vastauksista on pääteltävissä, rakenteellisista esteistä suurimpia ovat ajanpuute, etäisyys ja osin myös maksullisuus. Asuntolassa asuvien nuorten vastauksissa toistuu useassa kohdassa nimenomaan aika, ei ole aikaa koulutöiltä tai opiskelun jälkeen kaipaa omaa aikaa:

”Myös huonot ajankohdat vaikuttavat, sillä kaikki kiinnostavat ovat samana päivänä samaan aikaan niin en pääse kuin yhteen.”

Koetko, että opiskelupaikkakunnalla on helppo osallistua nuorille suunnattuun toimintaan?							
	En osaa sanoa	Erittäin vaikeaa	Melko vaikeaa	Kohtalaisen helppoa	Helppoa	Erittäin helppoa	Yht.
Kaikki vastaajat							
%	29,1	2,8	5,5	25,6	19,7	17,3	100,0
N	84	8	16	74	57	50	289
Opiskelee erityisoppilaitoksessa							
%	29,3	4,3	2,1	20,0	22,9	21,4	100,0
N	41	6	3	28	32	30	140
Opiskelee muussa oppilaitoksessa							
%	29,3	1,4	8,8	29,9	17,0	13,6	100,0
N	43	2	13	44	25	20	147

Taulukko 7. Palveluiden saavutettavuus asuntolassa asuvien nuorten näkökulmasta.

Erityisen huomionarvoisia ovat kuitenkin henkilökohtaiset syyt, joista useat kirjoittavat avoimissa vastauksissaan. Osallistumisen esteenä ovat ikävät henkilöt, haukkuminen, jännittäminen ja ujous. Nämä vastaukset tukevat esimerkiksi Anu Gretschelin (2011) tutkimustuloksia nuorisotiloista. Hänen mukaansa nuorisotalolle tulemiseen vaikuttavat merkittävästi sosiaaliset kriteerit ja tuttuus. Kaikkien ei ole helppo tulla nuorisotilalle, ja suurin karsinta yhteisöön pääsemiseksi tapahtuu jo nuorisotilan ovella (Gretschel 2011, 22–23). Lisäksi ehkä ajanpuutteeseenkin liittyen monen vastauksissa toistuu jaksaminen, jota kuvaillaan myös väsymyksenä ja laiskuutena. Muutamilla on toiveena saada olla välillä yksinkin:

”Laiskuus, jos ei kiinnosta / oo mun juttu ja sitä paitsi oon sellainen, että en koko ajan tykkää olla menossa. Vaan olla kavereiden kanssa ja yksinkin.”

Osa vain toteaa, että tarjottu toiminta ei kiinnosta.

Yhteenveto

	Asuntolassa asuvat nuoret	Kunnallisten nuorisotoimien vastaajat	Asuntolaohjaajat
Mitkä asiat vaikuttavat toiminnan saavutettavuuteen / osallistumisen helppouteen?	Rakenteelliset syyt ja resurssit Tiedonkulku ja saavutettavuus Toiminnan sisältö ja ohjaus Osallisuus ja vaikuttaminen (sisältöön) Matalakynnys ja omaehtoisuus	Resurssit ja rakenteelliset tekijät Tiedottaminen ja verkostoituminen Sijainti	Resursointi ja rakenteelliset esteet Tiedonkulku ja verkostoituminen Asuntolaan liittyvät syyt Nuorisotyön tunteminen Kohderyhmä

4.4 Yhteistyötä edistävät ja estävät tekijät

Kunnallisten nuorisotoimien edustajilta, koulutuksen järjestäjien johdolta ja asuntolaohjaajilta tiedusteltiin avoimilla kysymyksillä, mitkä tekijät heidän näkökulmastaan edistävät tai estävät kunnan nuorisotoimen ja asuntoloiden välistä yhteistyötä. Vastaukset ovat kaikkien vastaajaryhmien kesken hyvin samanlaisia, mutta erityisesti koulutuksen järjestäjien johdon ja asuntolaohjaajien vastauksissa nousee esille myös asuntolassa asuvat nuoret ja kohderyhmä.

Kaikki vastaajaryhmät nostavat vastauksissaan esille rakenteellisten tekijöiden ja resurssien vaikutukset yhteistyöhön. Nuorisotoimien, asuntolaohjaajien ja koulutuksen järjestäjien johdon vastauksissa yhteistyötä edistää pienen kunnan lyhyet etäisyydet, toisaalta sijainti saattaa olla myös estävä tekijä. Yleisin estävä tekijä nuorisotoimen näkökulmasta on henkilöstöresurssit ja resurssipula:

”Ohjaaja on käytettävissä 50 % asuntolaohjaukseen ja 50 % nuorisotoimen tehtävissä. Lisäksi nuorisotoimesta vastaavalla on vastuullaan monia muita työkenttiä, joten henkilöstöresurssit yhteistyön kehittämiseen asuntolatoiminnan ja kunnallisen nuorisotyön välillä ovat haastavan rajalliset.”

Koulutuksen järjestäjien johdon vastauksissa pohditaan asuntolaohjauksen resurssia:

”Asuntolatoiminnan resurssit. Asuntolatoiminnasta saatava rahoitus ei kata toiminnan kustannuksia.”

Asuntolaohjaajien vastauksissa rajallisten kustannusten ohella kiire ja aikapula ovat tärkeitä yhteistyötä estäviä tekijöitä:

”Kullakin on kiirettä omalla tontillaan, niin ei juuri ole aikaa verkostoitua.”

Toinen esiin nouseva tekijä on avoin tiedonkulku ja verkostoituminen. Sekä nuorisotoimien vastaajat että asuntolaohjaajat nostavat (avoimen) tiedonkulun sekä toimivan, tavoitteellisen ja tutun yhteistyöverkoston tärkeinä yhteistyötä mahdollistavina tekijöinä. Myös oppilaitosten johto näkee toimivan verkostotyön yhtenä tapana edistää yhteistyötä, näissä vastauksissa korostuu nimenomaan aktiiviset toimijat ja asuntolaohjaajien omat hyvät verkostot sekä henkilökohtaiset suhteet nuorisotyöntekijöihin. Verkostotyö tarvitsee yhteiset tavoitteet ja selkeän vastuunjaon, jotka sen jatkuvuus voidaan turvata. Nuorisotoimien vastaajat kokevatkin, että verkoston toimijoiden vaihtuvuus ja yhteistyötahon puuttuminen toimivat esteenä yhteistyölle. Samaa todetaan asuntolaohjaajien vastauksissa, yhteyshenkilöiden ja kontaktien puuttuminen toimii yhtenä esteenä yhteistyölle. Kiinnostavana tekijänä asuntolaohjaajien vastauksissa esiin nousee myös tietämättömyys ja ”kunnallisen nuorisotyön heikko tuntemus”. Yksi vastaaja kysyykin, että

”Olemmeko tarpeeksi tietoisia toistemme olemassaolosta ja mahdollisuuksista?”

Jos tilanne on, että asuntolaohjaaja ei tunne nuorisotyön kenttää tai hänellä ei ole valmiita kontakteja ja yhteistyöpohjaa, kiireen keskellä yhteistyön valmisteleminen saattaa jäädä toteuttamatta. Johdon vastauksissa kuitenkin todetaan myös, että työntekijöiden vaihtuminen saattaa hidastaa yhteistyötä, mutta ei ole sen este. Tässä vaaditaankin koulutuksen järjestäjältä aktiivisuutta, jotta yhteistyöhön voidaan panostaa ja toisaalta, jotta tullaan pois ”omista lokeroista”. Yhteistyön toteuttamiseksi vaaditaan näin ollen sekä yhteistyötä tukevia rakenteita ja koulutuksen järjestäjän taholta yhteistyön mahdollistamista, toisaalta sekä asuntolaohjaajilta että nuorisotyöntekijöiltä aktiivisuutta ja etenkin aikaa ottaa selvää toistensa toiminnasta, ylläpitää ja toteuttaa yhteistyötä käytännössä. Pienillä taloudellisilla resursseilla toimintaa koetaan olevan kuitenkin hankala toteuttaa.

Lisäksi yksi esiin nouseva tekijä on nuoret itse. Nuorisotoimien vastauksissa nuoret nähdään yhdistävänä tekijänä ja mahdollisuutena tarjota esimerkiksi laajemmin aikuisten tukea:

”Tällä hetkellä nuoret ovat yhteyksissä vapaa-ajan asioista, tuista ja muista harrastusmahdollisuuksista. Nuorille on tärkeää, että heidän arjessaan on aikuisia, joilla on aikaa kuunnella, keskustella ja olla läsnä.”

Myös asuntolaohjaajien avoimista vastauksista on havaittavissa yhteinen kohderyhmä ja tavoitteet yhteistyötä edistävänä tekijänä. Samanlaiset työtavat yhdistävät ja omaan työhön saa tukea nuorisotyöstä. Eräs koulutuksen järjestäjän johdon edustaja tunnistaa myös yhteisen kohderyhmän edistävänä tekijänä. Toisaalta taas estäviä tekijöitä tiedusteltaessa osa johdon vastaajista kokee, että yhteistyötä haastaa nuorten oma passiivisuus. Asuntolaohjaajien vastauksissa korostuu vielä enemmän asuntolassa asuvien nuorten osuus myös estävänä tekijänä. Heidän mukaansa opiskelijat eivät välttämättä jaksa opiskelupäivän jälkeen osallistua yhteiseen toimintaan, kunnan tarjonta tälle ikäryhmälle saattaa olla vähäistä, ja toisaalta osa nuorista ei halua osallistua vieraan paikkakunnan järjestämään toimintaan. Myös muutama asuntolaohjaaja toteaa, että nuorten passiivisuus tai jopa ”saamattomuus” saattaa toimia merkittävänä esteenä. Tämän selvityksen mukaan opiskelijoiden osallistumattomuuden taustalla vaikuttavat kuitenkin hyvin erityyppiset syyt. Se mikä aikuisille saattaa näyttäytyä saamattomuutena, saattaakin olla väsymystä, ujoutta, pelkoa kiusaamisesta tai

ihan vaan tyytyväisyyttä siihen, että saa levätä ja tehdä omia juttuja omassa rauhassa. Selvityksen perusteella yksi ratkaisu tämän esteen purkamisessa voisi olla nuorten mukaan ottaminen suunnitteluun. Nuoret kiittelevät avoimissa vastauksissaan vaikuttamisen mahdollisuudesta. Osallistumisen ja vaikuttamisen arvo on havaittavissa myös asuntolaohjaajien ja nuorisotoimien vastaajien vastauksissa:

”Ihmisten pitäisi päästä tapaamaan toisiaan kasvotusten ja suunnitella yhdessä yhteistyötä ja ottaa nuoret mukaan kertomaan mitä he haluaisivat tehdä” ja

”Nuorten osallisuus on yksi hyvä yhtymäkohta. Ollaan mietitty esim. nuorisovaltuustotoimintaan edustusta”.

Yhteenveto

	Kunnallisten nuorisotoimien vastaajat	Oppilaitosten asuntolatoiminnasta vastaavat johdon edustajat	Asuntolaohjaajat
Yhteistyötä edistävät tekijät	Rakenteelliset tekijät ja jaetut tavoitteet • yhteinen kohderyhmä • sijainti Tiedonkulku ja verkostoituminen • avoin tiedonvaihto • verkostomainen työote	Rakenteelliset tekijät ja jaetut tavoitteet • yhteinen kohderyhmä • vakiintuneet toimintatavat Tiedonkulku ja verkostoituminen • tutut toimijat • aktiivinen yhteistyö • toimiva tiedottaminen	Rakenteelliset tekijät • resurssit • lyhyet etäisyydet • yhteiset tavoitteet • yhteinen kohderyhmä Tiedonkulku ja verkostoituminen • tutut toimijat • toimiva yhteys ja tiedottaminen • aktiivinen yhteistyö • moniammatillisuus
Yhteistyötä estävät tekijät	Rakenteelliset tekijät ja resurssit • jäykät rakenteet • etäisyys ja sijainti • resurssien puute • asuntolan koko Tiedottamisen ja vastuunjaon ongelmat • työntekijöiden vaihtuvuus • tiedonkulun ongelmat • vastuunjako • kohderyhmä	Rakenteelliset tekijät ja resurssit • etäisyys ja sijainti • resurssien puute • nuorisopalveluiden kohtaaminen • henkiset ja rakenteelliset esteet Tiedottamisen ja vastuunjaon ongelmat • turvallisuus • kohderyhmä • nuorten innostaminen tai osallistaminen Kohderyhmän moninaisuus	Rakenteelliset tekijät ja resurssit • etäisyys ja sijainti • ajanpuute • resurssien puute Tiedottamisen ja vastuunjaon ongelmat • tiedonkulku ja tietoisuus Kohderyhmän moninaisuus

4.5 Yhteistyö edistää nuorten osallisuutta ja paikkakunnalle kiinnittymistä

4.5.1 Kunnallisen nuorisotyön ja asuntolatoiminnan yhteistyön hyödyllisyys

Kunnallisten nuorisotoimien ja asuntolaohjaajien vastaajia pyydettiin arvioimaan myös yhteistyön hyödyllisyyttä. Joka neljäs asuntolaohjaaja ei osannut vastata kysymykseen (taulukko 8). Lähes yhtä suuri osa nuorisotoimien vastaajista ja asuntolaohjaajista kokee yhteistyön hyödylliseksi eikä yksikään vastaajista koe yhteistyötä täysin hyödyttömäksi. Erityisoppilaitoksissa työskentelevistä asuntolaohjaajista useampi kokee yhteistyön hyödylliseksi kuin muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat. Muissa oppilaitoksissa työskentelevistä asuntolaohjaajista jopa joka viides kokee yhteistyön hyödyttömäksi. Noin puolet koulutuksen järjestäjien johdosta kokee yhteistyön tuovan lisäarvoa asuntolatoiminnalle, samoin kuin puolet asuntolaohjaajista kokee, että yhteistyö voisi tukea heidän työtään (ks. taulukko 9). 15 prosenttia asuntolaohjaajista kokee, että yhteistyöstä on vähän tukea ja johdosta joka viides on sitä mieltä, että yhteistyöstä saa vähän tai ei lainkaan lisäarvoa. Ero ei ole kovin suuri erityisoppilaitoksessa ja muissa oppilaitoksissa työskentelevien kesken, tosin muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat kokevat erityisoppilaitoksissa työskenteleviä useammin, että yhteistyöstä ei ole hyötyä heidän työlleen.

Miten hyödylliseksi koet asuntolan ja kunnallisen nuorisotyön yhteistyön?							
	En osaa sanoa	Hyödytöntä	Melko hyödytöntä	Kohtalaisen hyödyllistä	Melko hyödyllistä	Erittäin hyödyllistä	Yht.
Nuorisotoimien vastaajat							
%	15,6	0,0	0,0	25,0	40,6	18,8	100,0
N	5	0	0	8	13	6	32
Asuntolaohjaajat							
%	12,5	0,0	10,9	18,8	32,8	25,0	100,00
N	8	0	7	12	21	16	64
Erityisoppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	25,0	0,0	0,0	17,9	42,9	14,3	100,0
N	7	0	0	5	12	4	28
Muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	2,8	0,0	19,4	19,4	25,0	33,3	100,0
N	1	0	7	7	9	12	36

Taulukko 8. Yhteistyön hyödyllisyys.

Koetko, että yhteistyöstä kunnan nuorisotoimen kanssa saa lisäarvoa asuntolatoiminnalle? Koetko, että yhteistyö kunnan nuorisotoimen kanssa tukee/voisi tukea työtäsi asuntolassa?							
	En osaa sanoa	Ei lainkaan	Melko vähän	Kohtalaisesti	Melko paljon	Erittäin paljon	Yht.
Koulutuksen järjestäjän johto							
%	0	6,7	20,0	20,0	33,3	20,0	100,0
N	0	1	3	3	5	3	15
Asuntolaohjaajat							
%	9,4	1,6	14,1	25,0	29,7	20,3	100,0
N	6	1	9	16	19	13	64
Erityisoppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	21,4	0,0	10,7	25,0	28,6	14,3	100,0
N	6	0	3	7	8	4	28
Muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	0,0	2,8	16,7	25,0	30,6	25,0	100,0
N	0	1	6	9	11	9	36

Taulukko 9. Yhteistyön lisäarvo koulutuksen järjestäjälle / asuntolaohjaajalle.

Vastaajilta tiedusteltiin, millä tavalla yhteistyö nuorisotoimen ja asuntolatoiminnan välillä edistää heidän mielestään nuorten hyvinvointia ja osallisuutta. Nuorisotoimien vastaajista lähes joka viides ja asuntolaohjaajista jopa kahdeksan vastaajaa ei osaa vastata tähän kysymykseen, mikä on yllättävän suuri osa vastaajista (ks. taulukko 10). Erityisoppilaitoksissa työskentelevien ja muissa oppilaitoksissa työskentelevien asuntolaohjaajien vastausten välillä ei ole kovin suurta eroa. Asuntolaohjaajissa on myös vastaajia, joiden mielestä yhteistyö ei edistä lainkaan tai edistää melko vähän nuorten hyvinvointia ja osallisuutta. Kertooko tämä siitä, että sosiaalisen osallisuuden hyötyjä ei tunnisteta vai siitä, että kokemukset yhteistyöstä nuorisotyön kanssa ovat huonoja? Saattaa olla, että yhteistyön ei koeta edistävän osallisuutta, jos yhteistyötä ei toiveista tai yrityksestä huolimatta ole syntynyt tai sen sisältö on aiheuttanut jostain syytä pettymyksen. Toisaalta se voi johtua siitä, että kysymyksen kohdalla nuorten hyvinvointi on ymmärretty hyvin kapeasti eikä sitä ole osattu pohtia laajemmin yhteiskunnallisen osallisuuden merkityksen näkökulmasta.

Koetko, että yhteistyö kunnan nuorisotoimen kanssa edistää nuorten hyvinvointia ja osallisuutta opiskelupaikkakunnalla?							
	En osaa sanoa	Ei lainkaan	Melko vähän	Kohtalaisesti	Melko paljon	Erittäin paljon	Yht.
Nuorisotoimien vastaajat							
%	18,8	0,0	0,0	31,3	25,0	25,0	100,0
N	6	0	0	10	8	8	32
Asuntolaohjaajat							
%	12,5	3,1	12,5	29,7	26,6	15,6	100,0
N	8	2	8	19	17	10	64
Erityisoppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	25,0	0,0	7,1	28,6	28,6	10,7	100,0
N	7	0	2	8	8	3	28
Muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	2,8	5,6	16,7	30,6	25,0	19,4	100,0
N	1	2	6	11	9	7	36

Taulukko 10. Yhteistyön merkitys nuorten hyvinvoinnille ja osallisuudelle.

Vastaajaryhmiltä tiedusteltiin yhteistyön hyödyllisyydestä myös avoimilla kysymyksillä. Kunnallisten nuorisotoimien edustajien vastausten perusteella yhteistyö asuntoloiden kanssa edistää nuorten osallisuutta – se tarjoaa mielekästä tekemistä ja edistää paikkakunnalle kiinnittymistä:

”Nuori keskiössä, eli yhdessä ja erikseen, mietitään vapaa-ajan toimintoja nuorille. On tärkeää, että nuorella on koulun lisäksi järkevää tekemistä opiskelupaikkakunnalla. Järkevän vapaa-ajan toiminnan kautta myös monesti sosiaaliset suhteet paranevat ja tunne että paikkakunnalla on hyvä olla.”

Vastaajien mukaan asuntolassa asuvat nuoret tarvitsevat paikkakunnalla osallistavaa toimintaa siinä missä muutkin kunnan nuoret, asuntolan kanssa on sama kohderyhmä ja toisaalta yhteistyöllä voidaan lisätä kunnan nuorisotoimen palveluita hyödyntävien määrää. Matalan kynnyksen palvelujen tarjoaminen ja nuorisotyön asiantuntijuuden ja verkostomaisen työskentelyn tarjoaminen lisää myös asuntolaohjaajien työhyvinvointia ja toimii tärkeänä vertaistukena, kuten eräs nuorisotoimen vastaaja toteaa:

”Asuntolaohjaajien palautteen mukaan asuntolatyön verkoston muodostumisella on ollut heille suuri vertaistuellinen merkitys. Asuntoloiden työntekijät ovat kaikki eri organisaatioiden alaisuudessa eivätkä he ole tunteneet toisiaan aiemmin. Kollegoiden tapaaminen on koettu voimavarana toimenkuvassa, joka eroaa mm. työajoiltaan merkittävästi muista oman organisaation työntekijöistä. Yhteistyö nuorisotyöntekijöiden kanssa on myös luontevaa, koska työajoissa ei ole merkittäviä eroja (esim. nuoriso-ohjaajat tekevät pääasiallisesti iltatyötä nuorisotiloilla). Myös nuorisotyön puolella on saatu onnistumisen kokemuksia ja uusia tuttavuuksia nuorten kanssa asuntolatyön myötä. Asuntolatyöstä on muodostumassa luonteva osa muuta oppilaitosyhteistyötä. Nuorilla on selkeästi tarve aikuisten ajalle ja nuorisotyöntekijät ovat hyvä tuki asuntolaohjaajille tässä suhteessa.”

Tarkemmin avoimella kysymyksellä kysyttäessä nuorisotoimen vastaajien vastauksissa toistuu kokonaisvaltaisen tuen tarjoaminen: nuorelle on paikkakunnalla useampia aikuisia, jotka tietävät, missä mennään. Tukiverkosto on vahvempi ja samalla vahvistetaan ennaltaehkäisevää työtä kunnassa. Samalla tehdään nuorisotyötä kunnan alueella nuorille tutuksi ja tavoitetaan nuoria monipuolisemmin. Tämä edellyttää hyvää tiedonkulkua, niin, että sekä asuntolassa majoittuvat nuoret että asuntolaohjaajat ovat tietoisia tarjotuista palveluista ja yhteistyö toteutuu matalalla kynnyksellä.

Koulutuksen järjestäjien johdon vastauksissa hyödyksi kuvaillaan myös mielekkään ja monipuolisen vapaa-ajantoiminnan tarjonta. Yhteisellä vapaa-ajantoiminnan koordinoimisella toimintaan voidaan innostaa mukaan useampia nuoria:

”Ulkopuolinen vetäjä harrasteisiin varmaankin toisi osallistujia enemmän harrasteisiin ja harrastevalikoimakin laajentuisi ja kustannuksia voisi jakaa.”

Toisaalta johdon näkökulmasta yhteistyö auttaa jakamaan resursseja ja mahdollistaa nuorisotyön osaamisen hyödyntämisen. Asuntolaohjaajien vastauksissa hyödyiksi nähdään, pitkälti samoin kuin nuorisotoimen vastauksissa, nuorten hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen tukemalla sosiaalisia suhteita ja yhteisöllisyyttä, tarjoamalla monipuolista vapaa-ajantoimintaa sekä edistämällä suvaitsevaisuuden ja avoimuuden ilmapiiriä:

”Valvotuissa ja turvallisissa olosuhteissa nuoren on hyvä kasvaa ja harjoitella omia sosiaalisia taitojaan.”

Kun asuntolaohjaajia pyydetään avaamaan vielä tarkemmin hyötyjä, korostuu entisestään sosiaalisten taitojen tukeminen ja mielekäs tekeminen:

”Nuorisotyön kautta opiskelijoilla olisi mahdollisuus löytää itselleen uusia ystävyyssuhteita, näin estää syrjäytymistä, sekä keksiä järjellistä tekemistä vapaa-ajalle.”

Toisaalta samalla on mahdollista tehdä asuntolassa asuville nuorille kunnan nuorisotyötä tunnetuksi ja edistää kunnan alueen moniammatillista yhteistyötä:

”Osaamisen jakaminen ammattilaisten näkökulmasta ja kokemusten saaminen opiskelijanäkökulmasta on tärkeää.”

Yhteistyön hyötynä nähdään nimenomaan ammatillinen tuki:

”Yhteistyö nuorisotyön kanssa voisi varmaankin antaa tukea ohjaajan työhön silloin tällöin. Asuntolaohjaajana kaipaisin työhöni eniten henkistä tukea ja siihen sopii jo salassapitovelvollisuudenkin takia paremmin koulun opiskelijahuoltoryhmä. Uusia ideoita voisi toki jakaa, eikä verkostoitumisesta koskaan haittaa ole.”

Näiden lisäksi myös asuntolaohjaajien vastauksissa nousee esille resurssien jakaminen, yhteistyöstä saadaan lisäkäsiä toimimaan nuorten kanssa ja mahdollisesti myös jakamaan kustannuksia:

”Saisimme jaettua resursseja” ja

”Ylimääräisiä käsiä ja henkilöitä ratkomassa asioita, monta katsontakantaa”.

Hyödyllisyyttä koskevat laadulliset tulokset on jälleen koottu alla olevaan taulukkoon.

Yhteenveto

	Kunnallisten nuorisotoimien vastaajat	Oppilaitosten asuntolatoiminnasta vastaavat johdon edustajat	Asuntolaohjaajat
Yhteistyön hyödyt	Osallisuuden edistäminen • paikkakunnalle kiinnittyminen • mielekäs tekeminen • sosiaaliset suhteet Yhteinen kohderyhmä Tiedon ja vastuun jako • tietoisuus nuorista • ennaltaehkäisevä työ • nuorisotoimi tutuksi • nuorten tavoittaminen	Osallisuuden edistäminen • mielekäs tekeminen • sosiaaliset suhteet Nuorisotyön asiantuntijuuden hyödyntäminen • resurssien jakaminen • osaamisen ja tiedon jakaminen • nuorten kohtaaminen	Osallisuuden edistäminen • paikkakunnalle kiinnittyminen • mielekäs tekeminen • sosiaaliset suhteet Nuorisotyön asiantuntijuuden hyödyntäminen • resurssien jakaminen • moniammatillinen yhteistyö Nuorisotyön tunnetuksi tekeminen • matalampi kynnys osallistumiseen

4.5.2 Opiskelupaikkakunnalle kiinnittyminen

Kyselyissä tiedusteltiin kunnallisten nuorisotoimien edustajilta ja asuntolaohjaajilta, millaisina he näkevät asuntolassa asuvien nuorten mahdollisuudet opiskelupaikkakunnalle kiinnittymiseen (taulukko 11). Lähes joka kolmas kunnallisten nuorisotoimien vastaajista kokee, että asuntolassa majoittuvien nuorten on vaikeaa tai erittäin vaikeaa kiinnittyä opiskelupaikkakunnalle. Asuntolaohjaajista taas joka kolmas pitää kiinnittymistä melko vaikeana, mutta toisaalta lähes joka viides pitää sitä helppona. Sekä erityisoppilaitosten että muiden oppilaitosten asuntolaohjaajista noin joka kuudes (n. 17 %) on sitä mieltä, että nuorten on helppoa kiinnittyä opiskelupaikkakunnalle.

Sekä kunnallisten nuorisotoimien vastaajat, koulutuksen järjestäjien johto että asuntolaohjaajat tuovat avoimissa vastauksissaan esiin osallisuuden edistämisen merkityksen paikkakunnalle kiinnittymisessä. Tiivis yhteisö, ystävät (seurustelukumppanit, asuntolapaikkakunnalla asuvat ystävät, uudet ystävät) ja heiltä saatava vertaistuki toimivat tärkeinä kiinnittymistä edistävinä tekijöinä. Yksi nuorisotoimien vastaaja toteaakin näin:

”Varmasti oma sosiaalinen ympäristö tärkein ja kunnan mielekkyys nuoren kannalta ja se, että saisi helposti apua sitä tarvitessaan.”

Lisäksi mielekäs tekeminen, paikkakunnan monipuoliset harrastemahdollisuudet ja vapaa-ajantoiminta edistävät luontevalla tavalla kiinnittymistä. Muutama nuorisotoimien vastaaja

Koetko, että asuntolassa asuvien nuorten on helppoa kiinnittyä opiskelupaikkakunnalle?							
	En osaa sanoa	Erittäin vaikeaa	Melko vaikeaa	Kohtalaisen helppoa	Melko helppoa	Erittäin helppoa	Yht.
Nuorisotoimien vastaajat							
%	28,1	3,1	25,0	34,4	9,4	0,0	100,0
N	9	1	8	11	3	0	32
Asuntolaohjaajat							
%	4,7	0,0	32,8	45,3	17,2	0,0	100,0
N	3	0	21	29	11	0	64
Erityisoppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	7,1	0,0	39,3	35,7	17,9	0,0	100,0
N	2	0	11	10	5	0	28
Muissa oppilaitoksissa työskentelevät asuntolaohjaajat							
%	2,8	0,0	27,8	52,8	16,7	0,0	100,0
N	1	0	10	19	6	0	36

Taulukko 11. Opiskelupaikkakunnalle kiinnittyminen.

toteaa, että pienellä paikkakunnalla ei välttämättä ole nuoria houkuttelevaa vapaa-ajan toimintaa. Asuntolaohjaajien vastauksissa myös hyvinvointi tunnistetaan yhdeksi kiinnittymistä edistäväksi tekijäksi. Tämä edellyttää asuntoloiden viihtyvyyteen huomion kiinnittymistä samoin kuin siihen, että luodaan nuorille kodinomainen ja turvallinen ympäristö niin asumisen kuin vapaa-ajan viettämisen näkökulmasta. Ehkä tästä syystä yksi johdon vastaaja nostaa tärkeänä kiinnittymistä edistävänä tekijänä myös asuntolaohjaajan läsnäolon. Sekä asuntolaohjaajien että johdon vastauksissa ystävien puuttuminen ja koti-ikävä, mutta samoin myös turvattomuuden tunne saattavat toimia kiinnittymisen esteenä. Yhden nuorisotoimien vastaajan mukaan esteenä on se, jos ”nuorilla ei ole mitään kosketuspintaa paikallisiin palveluihin ja ihmisiin”. Varsinkin erityisoppilaitoksessa toimivat asuntolaohjaajat nostavat esille useamman kysymyksen kohdalla avoimissa vastauksissa erityisopiskelijoiden toisaalta erilaiset sosiaaliset taidot ja erityistarpeet, mutta toisaalta myös kiusaamisen ja kielteisen ympäristön merkityksen. Lisäksi kielitaito saattaa olla merkittävä osallistumisen este.

Usea vastaaja sekä asuntolaohjaajista ja koulutuksen järjestäjien johdosta että kunnallisten nuorisotoimien vastaajista nostaa esille kiinnittymistä edistävänä tekijänä myös paikkakunnalle työllistymisen tai päinvastaisesti esteenä työpaikkojen puuttumisen. Tämä on kiinnostava tapa ymmärtää työelämään kiinnittyminen tärkeänä nuorten osallisuutta edistävänä muotona, joka toisaalta myötäilee tutkimuksia, joiden mukaan nuorten pitkittynyt työttömyys tai lyhyeksi jäänyt koulutusura vaikuttavat nuoren mahdollisuuksiin toimia yhteiskunnassa (Ristikari ym. 2016, 16, 29). Toisaalta se voidaan myös nähdä hyvin kapeana ja toisintavan hyvin palkkatyökeskeistä ajattelutapaa, jossa ei välttämättä palkkatyön rinnalla tunnisteta muunlaisen osallisuuden mahdollisuuksien merkitystä nuoren yhteiskunnallisen kiinnittymisen takaajana (Ågren, Pietilä & Rättilä 2020, 157–158). Yhteisöllisten ja osallisuutta edistävien toimintojen tarjoaminen on kuitenkin merkittävä nuorten yhteiskunnallista toimijuutta edistävä tekijä – varsinkin silloin, jos koulutukseen tai työhön kiinnittyminen ei ole mahdollista (ks. esim. Ristikari ym. 2016, 104). Tästä syystä harrastustoiminnan ja palkkatyön rinnalla vaihtoehtoisten osallisuuden tapojen tarjoaminen on nuorten hyvinvoinnin tukemisen näkökulmasta merkityksellistä, mutta tätä ei aina yhteiskunnan tasolla tunnisteta (Edgell & Graham 2017, 1205). Osin työelämän korostuminen vastauksissa saattaa osoittaa myös sen, että kysymyksen muotoilua ei ymmärretty niinkään kunnallisten nuorisotoimien ja asuntolatoiminnan yhteistyön näkökulmasta, vaan laajemmin yhteiskunnallisen kiinnittymisen näkökulmasta. Ehkä itse kysymyksen asettelu olisi voinut olla tarkempi.

Kuten saavutettavuudessa, kiinnittymistä estävät ja edistävät vastaajien mukaan myös yksinkertaisesti rakenteelliset tekijät ja organisaatioiden resurssit sekä tiedonkulun esteet ja toisaalta myös palveluiden saatavuus asuinkunnassa. Asuntoloissa saattaa olla kiellettyä viettää aikaa viikonloppuisin, ne voivat ovat syrjässä, ja niistä saattaa olla hankala liikkua kunnan palveluihin. Toisaalta ammatillisissa erityisoppilaitoksissa kaikilla opiskelijoilla ei ole mahdollista itsenäisesti liikkua kunnan alueella. Asuntolassa asuminen on myös väliaikaista. Tiedonkulun ja palveluiden saatavuuden näkökulmasta olennainen tekijä on vastausten perusteella paikkakunnan ja alueen tunteminen ja hyvät kulkuyhteydet. Nuorisotoimien vastauksissa ehdotetaankin yhteisiä aloituspäiviä, joissa voidaan tutustua kunnan palveluihin ja tehdä nuorisotyön avulla kunnan palveluita tutuksi. Tälle ehkä on tarvetta, sillä muissa asuntolaohjaajien vastauksissa on noussut esiin esimerkiksi se, että asuntolaohjaaja ei itse välttämättä ole kunnan asukas eikä näin ollen tietoinen kunnan palveluista.

Pienen paikkakunnan näkökulmasta kiinnostavaa on erään asuntolaohjaajan toteamus:

”En halua, että he kiinnittyvät opiskelupaikkakunnalle, sillä tämä on pieni paikkakunta ja meillä on vuosittain paljon opiskelijoita. Parempi, että he palaavat kotipaikkakunnilleen tai muuttavat haluamaansa paikkaan (joskus täältä löytyneen poika-/tyttöystävän kanssa).”

Toinen asuntolaohjaaja toteaa kiinnittymisen mahdollisuuksista taas näin:

”Miksi pitää kiinnittyä, tämä on opiskelupaikkakunta.”

Kommentit osoittavat, että opiskelupaikkakunnalle kiinnittymistä ei välttämättä nähdä nuorisokasvatuksen ja nuorten hyvinvoinnin näkökulmasta, vaan ajatukset koskevat pikemminkin valmistumisen jälkeistä aikaa ja työllistymistä. Tätä voi selittää asuntolaohjaajien vaihtelevat kokemukset nuorisotyön kentältä tai yhteistyöstä nuorisotyön kanssa. Tämän tietoisuuden lisääminen on kuitenkin olennaista, jotta nuorisotyön kanssa tehtävän yhteistyön merkitys ymmärretään ja sille olisi hedelmällinen maaperä oppilaitoksissa.

Määrällisten vastausten perusteella on hankalaa tehdä tulkintoja. Melkein joka viides (17 %) asuntolaohjaajista näkee paikkakunnalle kiinnittymisen helppona, nuorisotoimien vastaajista tätä mieltä on noin joka kymmenes (9 %). Joka kolmas nuorisotoimen vastaaja ei osannut vastata kysymykseen, joka saattaa johtua vähäisestä kontaktista asuntolassa asuviin nuoriin ja asuntolatoiminnan tuntemisesta. Vaikka syvempää analyysia tai vertailua aiheesta ei vähäisen aineiston vuoksi pysty tekemään, voi sen varovaisesti tulkita kertovan ehkä enemmän yksittäisten vastaajien eikä niinkään vastaajaryhmien – eli asuntolaohjaajien tai kunnallisten nuorisotoimien vastaajien – erilaisesta tavasta tai hankaluudesta tulkita yhteiskuntaan kiinnittymisen merkitystä.

Nuorisotoimien ja asuntolaohjaajien välisen vertaistuen toteuttamisen esteenä vaikuttaisi kuitenkin olevan myös kunnallisten nuorisotoimien rajalliset resurssit ja sen myötä ehkä myös haluttomuus tehdä yhteistyötä. Nuorisotoimessakaan ei avointen vastausten perusteella välttämättä tunnisteta yhteistyön hyötyjä. Kuten eräs nuorisotoimien vastaaja totesi, ”asuntoloissa on jonkin verran omaa vapaa-ajan toimintaa ja ohjaaja sitä varten”. Tämän perusteella yhteistyön toteuttamisen näkökulmasta tarvetta olisi avoimella vuoropuhelulle ja yhteisten tavoitteiden ja kohderyhmän kirkastamiselle. Kuten hyödyllisyyttä koskevat vastaukset ehdottavat, yhteistyöstä nuorisotoimen kanssa voisi muodostua toimijoiden välinen vertaistuen kanava. Joka tapauksessa on huomionarvoista, jos rakenteet ja resurssit toimivat pääasiallisena esteenä yhteistyön toteuttamiselle, vaikka valtaosa vastaajista näyttäisi tunnistavan paikkakunnalle kiinnittymisen merkityksen nuorten hyvinvoinnille.

Yhteenveto

	Kunnallisten nuorisotoimien vastaajat	**Oppilaitosten asuntolatoiminnasta vastaavat johdon edustajat**	**Asuntolaohjaajat**
Mitkä asiat edistävät paikkakunnalle kiinnittymistä?	Osallisuuden edistäminen • Sosiaalinen ympäristö ja osallisuus • Vapaa-ajan palvelut ja harrastusmahdollisuudet Tiedonkulku ja palveluiden saatavuus • Perehtyminen kunnan palveluihin • Ohjauspalveluiden saatavuus • Asuntolan toiminta • Työpaikkojen saatavuus	Osallisuuden edistäminen • Sosiaalinen ympäristö ja osallisuus • Mielekäs vapaa-aikatoiminta • Ohjaus ja tuki • Työllistyminen Tiedonkulku ja palveluiden saatavuus • Paikkakunnan palveluiden tunteminen	Osallisuuden edistäminen • Sosiaalinen ympäristö • Mielekäs vapaa-aikatoiminta • Työllistyminen Tiedonkulku ja palveluiden saatavuus • Paikkakuntaan tutustuminen • Palveluiden saatavuus Rakenteelliset syyt • Asuntolassa asumisen väliaikaisuus Hyvinvoinnin edistäminen • Turvallinen asuinympäristö Nuoret kohderyhmänä • Omaehtoisuus, mahdollisuus valita
Mitkä asiat estävät paikkakunnalle kiinnittymistä?	Kuulumista ja osallisuutta edistävien toimintojen puuttuminen • Mielekkään toiminnan puuttuminen • Työpaikkojen saatavuus Rakenteelliset syyt Tiedottaminen ja tiedonkulku • Asuntolan sijainti • Asumisen satunnaisuus Nuoret kohderyhmänä • Nuoren omavalinta / omaehtoisuus • Opintojen sujuminen • Kielitaito	Kuulumista ja osallisuutta edistävien toimintojen puuttuminen • Mielekkään tekemisen puute • Sosiaaliset suhteet ja sosiaalinen ympäristö • Viihtyvyys • Työpaikkojen saatavuus Rakenteelliset syyt ja resurssit • Etäisyys • Pienet resurssit • Asumisen väliaikaisuus	Kuulumista ja osallisuutta edistävien toimintojen puuttuminen • Sosiaaliset syyt • Mielekkään tekemisen puuttuminen • Työpaikkojen puuttuminen Tiedonkulku ja palveluiden saatavuus • Outo paikkakunta Rakenteelliset syyt ja resurssit Nuoret kohderyhmänä • Motivaatio-ongelmat ja passiivisuus • Erityisen tuen tarve

5. Yhteenveto ja suositukset yhteistyölle

Vastaajamäärältään suppeasta, mutta monipuolisten kysymysten ja avointen vastausten myötä rikkaasta aineistosta on löydettävissä monenlaisia syitä kunnallisten nuorisotoimien ja asuntolatoiminnan yhteistyön toteutumiselle tai toteuttamattomuudelle. Ennen kaikkea vastaukset tuovat esiin, että eri toimijat ovat valmiita edistämään yhteistyötä, kunhan sille on määritelty selkeät vastuut, resurssit ja rakenteet. Asuntolaohjaajien vastausten perusteella oppilaitosten asuntoloissa on myös selkeä halu ja tarve hyödyntää nuorisotoimen asiantuntijuutta koskien opiskelijoiden ryhmäyttämistä, yhteisöllisyyden edistämistä, palvelujen avaamista tai ylipäänsä liittyen yhteistä kohderyhmää koskevaan tiedonvaihtoon. Kohderyhmät ja työn tavoitteet ovat hyvin samanlaiset, mutta samaan aikaan resurssien puute koetaan suurimmaksi yhteistyön esteeksi. Myös nuoret arvostavat vapaa-ajantoimintaa ja yhdessä tekemistä, etenkin silloin kun sen sisältöön voi vaikuttaa itse, tarjonta on monipuolista ja toimintaan voi osallistua oman jaksamisen ja kiinnostuksen puitteissa. Nuorten näkökulmasta ehkä tärkein huomio on mahdollisuus vaikuttaa ja tulla kuulluksi, olla mukana ja osallinen sellaisena kuin on.

Yhteistyön toteuttamiseksi on tärkeää, että toimijat tuntevat toistensa toiminnan. Nuorisotoimessa ei välttämättä ole tietoa asuntoloiden toiminnasta tai ylipäänsä asuntolatoiminnasta kunnassa, ja toisaalta osan asuntolaohjaajista vastauksista voi tulkita, että nuorisotyö on itsessään heille vieras alue. Joka kolmas ilmoittikin tuntevansa nuorisotoimen palvelut melko huonosti tai huonosti. Toisen tahon toiminnan tunteminen vaikuttaisi olevan yksi merkittävä syy sen taustalla, koetaanko yhteistyö merkityksselliseksi. Toisaalta yhteistyöhaluttomuuden taustalla saattaa vaikuttaa kiire, ajanpuute

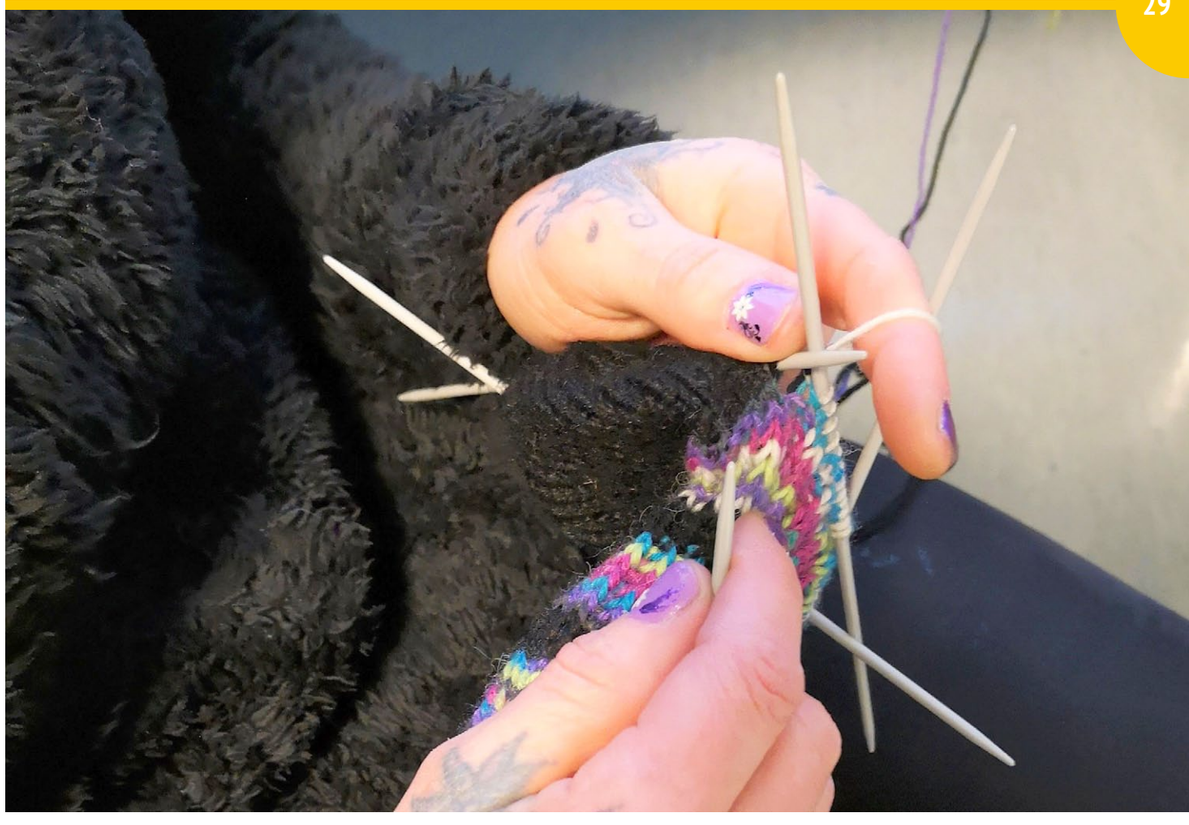

ja toiminnan niukka resursointi sekä asuntolatoiminnassa että nuorisotoimessa. Asuntolatoiminta saattaa olla osalle nuorisotoimen toimijoista hyvinkin tuntematonta kenttää. Toisaalta on kiinnostavaa, että asuntolaohjaajat – mutta myös osa nuorisotoimen vastaajista – ajattelee nuorisotyön hyvin kapeasti. Usein yhteistyö nuorisotoimen kanssa jää nuorisotyöntekijöiden pitämien infojen tai nuorisotilojen hyödyntämisen tasolle. Osassa oppilaitoksissa nuorisotoimen osaamista hyödynnetään puolestaan jopa tärkeänä opiskeluhuollon yhteistyökumppanina. Ehkä selvityksen kysymykset ohjasivat myös ajattelemaan nuorisotoimen toteuttamaa työtä pelkästään harrastus- ja vapaa-ajantoiminnan toteuttamisen näkökulmasta.

Selvityksen perusteella nuorisotoimen ja asuntoloiden yhteistyössä erityisen tärkeää ei kuitenkaan ole se, kuinka aktiivisesti asuntolassa asuvat nuoret hyödyntävät paikkakunnan nuorisotilaa, vaan se, osaavatko toimijat tunnistaa nuorisotoimen osaamisen ja nuorisotyön merkityksen asuntoloissa laajemmin nuorten vapaa-ajantoiminnan tukemisen muotona - myös kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta. Toisaalta ei ole yllättävää, että nuorisotyötä ei osata sanoittaa. Nuorisotyö painottuu esimerkiksi Tomi Kiilakosken (2015a, 127) mukaan vahvasti toimintaan ja tekemiseen, eikä toimintaa ole helppoa sanallistaa ulkopuolisille. Tämän selvityksen näkökulmasta tällaista haastetta voi olla molemmilla, asuntolaohjaajilla ja nuorisotyöntekijöillä. Moniammatillisen yhteistyön mahdollistamiseksi on kuitenkin syytä varmistaa, että osapuolet tuntevat toistensa työkuvat – sen mitä toisaalta nuorisotyö ja toisaalta työ asuntoloissa on (Kinnunen 2015, 44). Toisaalta asuntolaohjaajia hyödyttäisi, jos he pystyisivät nuorisotyön avulla sanoittamaan oman työnsä merkityksellisyyttä.

Asuntolaohjaus voisi hyötyä nuorisotyön asiantuntijuudesta osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäjänä ja nuorisokasvatuksen osaajana vertaistuen näkökulmasta (ks. Kiilakoski 2015b, 174, ks. myös Nieminen 2007). Toisaalta nuorisotoimen näkökulmasta olisi hyvä tunnistaa asuntoloissa asuvat nuoret myös tärkeänä nuorisotyön kohderyhmänä. Kyselyiden perusteella yhteistyön merkityksen tuntuivat ymmärtävän parhaiten ne asuntolaohjaajat, joilla oli vahva nuorisotyön tausta ja työkokemus tai hyvät verkostot tuttuihin nuorisotyöntekijöihin. Kiinnostavasti asuntolaohjaajista kymmenen vastaajaa koki, että nuorisotyöstä saa vähän tai ei lainkaan tukea omalle työlle – tässä syynä saattoi olla nuorisotyön tuntemattomuus tai se, ettei yhteistyöstä nähdä hyötyä. Toisaalta saattaa olla, että yhteistyötä on viritelty, mutta siitä on jäänyt huonoja kokemuksia tai yhteistyö on hiipunut työkiireiden tai työntekijöiden vaihtuvuuden vuoksi. Vaikka koulutuksen järjestäjien johdolta saatiin vain vähän vastauksia, jopa joka neljäs vastaajista oli sitä mieltä, että yhteistyö nuorisotoimen kanssa ei tuo lisäarvoa asuntolatoimintaan. Myös osan nuorisotoimen vastaajien vastauksista oli havaittavissa, että asuntolatoiminnan merkitystä oman työn näkökulmasta ei tunnisteta.

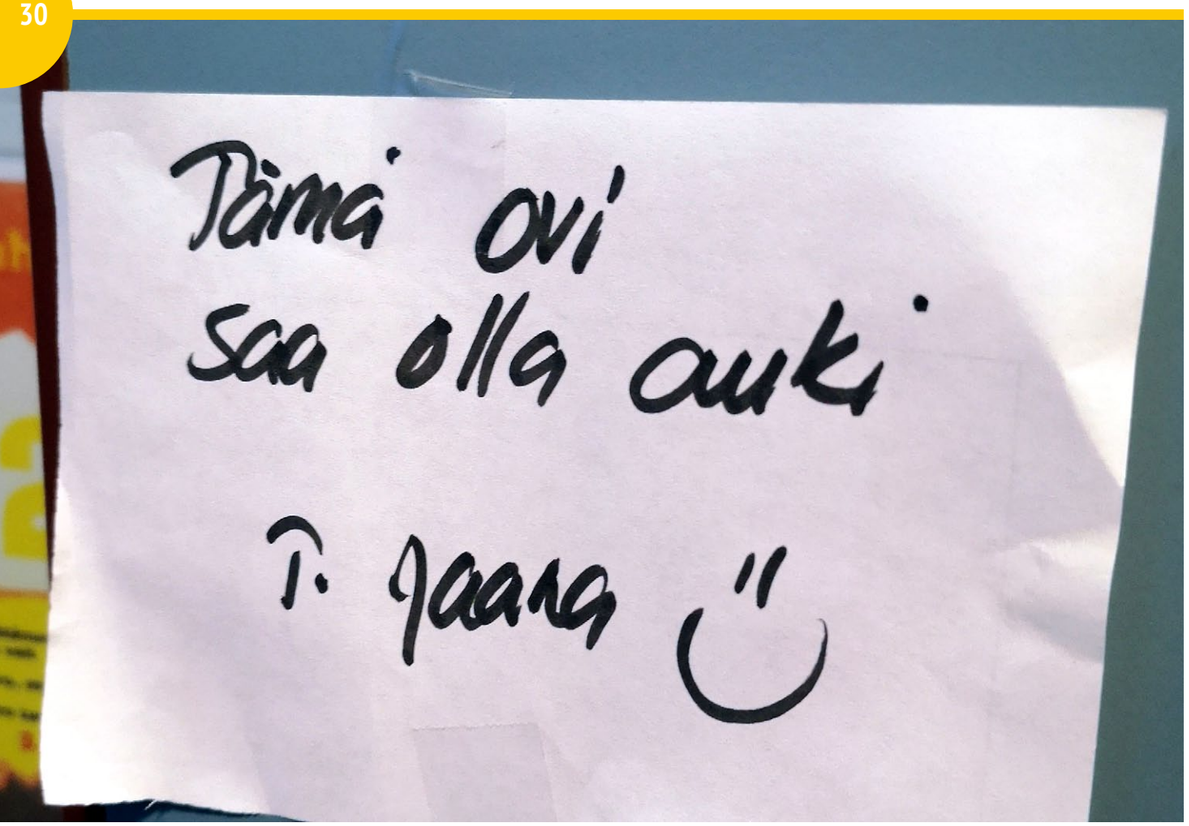

Asuntolatoiminnan ja nuorisotoimessa työskentelevien nuorisotyöntekijöiden työnkuvat ja tavoitteet ovat kuitenkin hyvin samanlaiset. Petri Cederlöffin (2017, 52–58) mukaan nuorisotyön keskiössä on nuorten ymmärtäminen ja kohtaaminen varauksettomasti sekä yksilöiden ja ryhmien välisten suhteiden ymmärtäminen. Tästä näkökulmasta on huomionarvoista, että osa nuorten parissa työskentelevistä vastaajista perustelee vapaa-ajantoimintojen puuttumista sillä, että toiminta ei kiinnosta nuoria. Selvityksessä nousee kuitenkin yhteistyön merkittävänä hyötynä asuntolassa asuvien nuorten osallisuuden edistäminen monipuolisen vapaa-ajan ja harrastustoiminnan toteuttamisen avulla. Asuntolassa asuvien nuorten vastaukset kuitenkin avaavat hyvin nuorisotutkimuksen havaintoja siitä, mitkä tekijät edistävät nuorten motivaatiota osallistumiseen. Tutkimusten mukaan nuorten osallisuutta edistää parhaiten se, että nuoret tuntevat ympäristön tarjoamat osallistumisen mahdollisuudet, että heille on tarjolla monipuolista ja mielekästä tekemistä, että he kokevat itsensä tervetulleiksi ja että he pääsevät itse vaikuttamaan toiminnan sisältöihin – tai voivat vaihtoehtoisesti halutessaan jättää osallistumatta (esim. af Ursin 2019, myös Ågren & Kettunen 2020). Toisin sanoen, asuntolassa asuvat nuoret halusivat päästä vaikuttamaan toiminnan sisältöihin ja toisaalta nuoret myös korostivat vastauksissaan oman valinnan merkitystä. Näin ollen olisi tärkeää tunnistaa nuorten osallistumattomuuden taustalla vaikuttavat syyt, ja tarvittaessa toiminnan monipuolisuutta ja nuorten moninaisten tarpeiden tunnistamista voisi edistää yhteistyö asuntolatoiminnan ja nuorisotyön välillä.

Yhteistyön toteuttaminen törmää kuitenkin usein taloudellisiin realiteetteihin. Sekä asuntoloiden että nuorisotyön resurssit ovat tyypillisesti vähäiset, minkä lisäksi asuntolaohjaajat ovat kiinni asuntoloiden arjen pyörittämisessä. Nuorisotyöstä toivottaisiin lisäkäsiä, mutta tämän toteuttaminen ilman lisäresursseja vaikuttaa haastavalta molempien toimijoiden näkökulmasta. Toisaalta juuri pienten resurssien vuoksi yhteistyötä kannattaisi suunnitella ja selkeyttää toimijoiden rooleja yhteistyössä – näin niukoista resursseista olisi mahdollista saada mahdollisimman suuri hyöty nuorten hyvinvoinnin edistämiseen. Saattaa myös olla, että nimenomaan hyvin resursoidut organisaatiot eivät välttämättä koe tarvitsevansa yhteistyötä tai tukea toiminnan toteuttamiseen.

Alla on eritelty suositukset yhteistyön toteuttamiselle.

1) Nuorten ääni: monipuolista harrastustoimintaa ja nuoret mukaan suunnittelemaan

Kuten edellä on esitetty, yhteistyön tulisi perustua nuorten osallisuudelle ja kuulemiselle. Nuoret toivat omissa vastauksissaan esiin tyytyväisyytensä etenkin sellaiseen vapaa-ajantoimintaan, johon he olivat voineet itse vaikuttaa. Nuorten osallisuutta ja käytännön osallistumista edistetään parhaiten kuuntelemalla nuorten omia mielipiteitä ja ajatuksia (vrt. Rajala, Turpeinen & Laine 2013). Anu Gretscheliä (2011, 39) mukaillen, nuorten osallisuus mahdollistuu vain jakamalla valtaa ja vaikuttamisen mahdollisuuksia heille itselleen. Tämän lisäksi on tärkeää tunnistaa asuntolassa asuvien nuorten moninaisuus ja sallia monenlaiset osallistumisen tavat. Nuorille suunnatussa kyselyssä nuoret tuovat niin ikään esiin toiveen saada olla osallistumatta silloin, kun on kiire tai kun ei jaksa mennä mukaan. Nuorten jaksaminen on toisaalta herättänyt myös huolta. Jaksamattomuuden taustalla voi olla moninaisia syitä. Toimintaan osallistuminen saattaa esimerkiksi olla joillekin liian jännittävää. Osallistumattomuuden taustalla voi vaikuttaa myös se, että esimerkiksi asuntolaympäristössä toteutettu ja koulumaiseksi mielletty harrastustoiminta ei kiinnosta, vaan juuri sellaisesta ympäristöstä halutaan hakeutua pois itse valittuihin vapaa-ajantoimintoihin (ks. Kiilakoski 2014, 165–166). Onkin tärkeää jättää lupa ja tila myös nuorten omaehtoiselle harrastamiselle. Osa nuorista viihtyy hyvin yksin ja kykenee silti viettämään itselleen merkityksellistä elämää (Haanpää 2019, 59). On huomionarvioista, että jopa joka kolmas asuntolassa asuva nuori ilmoittaa, ettei ole kiinnostunut osallistumaan vapaa-ajantoimintaan. Nuorten omaehtoista harrastamista pyritään edistämään harrastetakuuta koskevan selvityksen mukaan valtaosassa kuntia esimerkiksi ilmaisilla liikuntavuoroilla ja liikuntapaikoilla sekä tarjoamalla esimerkiksi nuorisotiloja bändien treenikämpiksi (Mt. 36). Asuntoloissa myös suunnitellaan jo paljon toimintaa tämän selvityksen mukaan nuorten kanssa yhdessä. Tästä olisi opittavaa myös muihin oppilaitoksiin.

2) Vastuunjakaminen ja yhteiset tavoitteet

Vastaajaryhmien mukaan yhteistyötä edistää yhteisten tavoitteiden määritteleminen ja vastuunjako. Niissä kunnissa / koulutuksen järjestäjillä, joilla yhteistyötä ei tehdä, ei esimerkiksi ole valmiita kontakteja, yhteistyö on hiipunut kontaktien vaihtumisen vuoksi tai toimijat eivät ole tietoisia toistensa toiminnasta. Yhteistyötä edistävät tutut ja valmiit verkostot

sekä yhteisen kohderyhmän määritteleminen. Tulosten perusteella olisi tärkeää, että toimijat tuntisivat toistensa toiminnan sisällöt. Osassa kunnallisten nuorisotoimien edustajien ja asuntolaohjaajien vastauksissa todetaan, että kohderyhmä ei välttämättä ole iältään sama ja esimerkiksi nuorisotiloilla kävijät ovat alle 18-vuotiaita. Nuorisolain (1285/2016, 3 §) puitteissa nuoriksi määritellään kaikki alle 29-vuotiaat, joten saattaa olla, että vastauksissa ei ole osattu tässäkään kohtaa sanoittaa kaikkia nuorisotyön ja -toiminnan mahdollisia muotoja. Suuri osa yhteistyötä tekevistä nuorisotoimien vastaajista ja asuntolaohjaajista toteaa, että nimenomaan sama kohderyhmä edistää yhteistyötä, sillä toiminnalla on yhteinen tavoite, nuorten hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden edistäminen (ks. Nuorisolaki 1285/2016, 2 §). Näiden yhteisten tavoitteiden avaaminen, ja sitä kautta yhteisten vastuiden määritteleminen, auttavat jäsentämään yhteistyön muotoja ja edistävät ymmärrystä siitä, että molemmat toimijat toimivat saman päämäärän eteen. Tämä vaatii kuitenkin vastuuhenkilöiden nimeämistä. Harrastustakuuta koskevan selvityksen mukaan takuun toteuttaminen oli tuloksellista ja tehokasta, jos toiminta oli selkeästi jonkun vastuulla tai vastuu sisällytetään osaksi muuta toimenkuvaa (Haanpää 2019, 17, 56–57). Vastuunjakaminen on tärkeää, ettei toiminta pääse hiipumaan työntekijöiden vaihtuessa.

3) Joustavat rakenteet ja toiminnan resursointi

Resursoinnin merkitys nousee tärkeänä yhteistyön toteuttamiselle kaikkien vastaajaryhmien vastauksissa. Niin nuorisotoimien vastauksissa kuin asuntolatoiminnassa resurssit todetaan pieniksi, jolloin yhteistä toimintaa ei ole välttämättä mahdollista toteuttaa toivotussa laajuudessa. Asuntolaohjaajat ja ammatillisen koulutuksen järjestäjien johto toivoisivat nuorisotyöstä lisäkäsiä ja -resurssia asuntolassa asuvien nuorten ryhmäyttämiseen, osallistamiseen ja vapaa-ajan toiminnan järjestämiseen. Asuntolaohjaajat mainitsevat yhtenä merkittävänä esteenä kiireen. Heillä ei ole esimerkiksi aikaa ottaa selvää kunnan nuorisotoimen palveluista. Toisaalta kunnalliset nuorisotoimet kamppailevat pienten resurssien kanssa, jolloin yhteistyön toteuttaminen toteutuu tyypillisesti kaikille avoimina nuorisotiloina. Tiiviimpää verkostoyhteistyötä taas tehdään siellä, missä osapuolilla on jo valmiiksi tiivistä yhteistyötä. Tällöin nuorisotoimien työntekijät voivat esimerkiksi olla osa yhteisöllistä opiskeluhuoltoryhmää. Näissä tapauksissa yhteistyötä on viritelty myös kehittämishankkeiden kautta. Kuten harrastetakuuta koskevassa selvityksessä, myös tässä käytettävissä olevat resurssit luovat kestävämmät raamit yhteistyölle kuin pelkkä yhteinen tahtotila (Haanpää 2019, 58).

Yksi haaste yhteistyölle on asuntoloiden syrjäinen sijainti kuntien keskuksista. Välimatkat ovat pitkiä ja ehkä tästä syystä nuortenkin vastauksista yksi yleinen asuntolan ulkopuolella tapahtuva vapaa-ajantoiminta on yhteisten kaupparetkien tai kunnan liikuntapalveluiden (uimahallit, kuntosalit) kuljetuksen. Osin ehkä myös tästä syystä asuntolaohjaajat kaipaavat nuorisotoimelta asuntolassa asuville nuorille iltamien toteuttamista tai infotilaisuuksia, jotka tapahtuvat asuntolassa paikan päällä. Tässä korostuu oppilaitosnuorisotyön merkitys ja nuorisotyön hyödyntäminen oppilaitoksen omissa tiloissa.

Toinen rakenteiden näkökulmasta estävä tekijä on byrokratia. Esimerkiksi osassa kunnista nuorisotoimen palvelut on suunnattu ainoastaan oman kunnan nuorille eivätkä näin ollen asuntolassa väliaikaisesti asuvat nuoret pääse hyödyntämään niitä. Harrastustakuuta koskevassa selvityksessä esitetään, että yhteistyön edistäminen harrastusmahdollisuuksien lisäämiseksi voi saada nuoret mielekkään harrastustoiminnan palveluihin jopa pienemmillä resursseilla. Tämä edellyttää kuitenkin yhteisten toimintalinjojen näkemistä (Haanpää 2019, 59). Kuten Leena Haanpää korostaa raportissaan, työntekijäresurssien heikkouden ei välttämättä tarvitse johtaa harrastuspalveluiden heikkoon tasoon (mt. 59).

Toisaalta taas asuntolassa asuvat nuoret toivovat matalan kynnyksen toimintaa. Lisäksi tyytyväisyyttä ja osallistumista lisää vapaa-ajantoiminnan maksuttomuus. Nuoria koskevat vapaa-ajantutkimukset ovat osoittaneet, että nuoret, jotka joutuvat esimerkiksi tinkimään ostoksistaan myös harrastavat muita vähemmän (Hakanen, Myllyniemi & Salasuo 2019, 56–57). Resurssien näkökulmasta on tärkeää myös tunnistaa tämä näkökulma. Harrastustakuuta koskevassa raportissa kunnat pyrkivät monella tavalla edistämään maksutonta vapaa-ajantoiminnan tarjoamista, jotta nuorilla olisi yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua ja harrastaa (Haanpää 2019, 46)

4) Avoin viestintä ja moniammatillinen sekä monialainen yhteistyö

Luonnollisesti toimiva ja avoin tiedonkulku on yksi yhteistyötä edistävä tekijä. Muutamissa asuntolaohjaajien vastauksissa nousee esiin, että nuorisotoimen palveluista on hankala löytää tietoa, ja sitä etsitään esimerkiksi paikallislehdistä tai verkkosivuilta. Myös osa asuntolassa asuvista nuorista toivoo parempaa tiedotusta vapaa-ajan toiminnasta ja harrastustoiminnasta. Asuntolaohjaajat toivoisivat olevansa paremmin tietoisia nuorisotoimen palveluista, jotta he pystyisivät markkinoimaan sitä nuorille. Näin he osaisivat ohjata nuoria paremmin kunnan nuorisopalveluihin. Toisaalta kunnallisten nuorisotoimien vastauksissa mainitaan, että yhteistyötä ei ole käynnistetty, sillä oppilaitoksen puolelta ei oltu heihin yhteydessä. Osa nuorisotoimien edustajista on epätietoisia asuntolan olemassaolosta tai asuntolatoiminnasta. Niillä

paikkakunnilla, joilla yhteistyö toimii, ”asuntolaohjaaja tiedottaa nuorisotoimea asuntolanuorten palveluiden tarpeista ja niihin pyritään vastaamaan mahdollisimman ripeästi ja monipuolisesti”.

Ammatillisten oppilaitosten asuntolat ovat tärkeä yhteistyötaho moniammatillisen yhteistyön näkökulmasta nuorisotoimelle ja päinvastoin. Esimerkiksi ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta useampi vastaaja nostaa esiin tiedonvaihdon asiakkaista. Nuorisotyö onkin osassa oppilaitoksista tärkeä osa opiskeluhuoltoa. Varsinkin etsivät työntekijät ovat mukana asuntolassa asuvien nuorten hyvinvointiin liittyvissä asioissa, ja osan vastaajista mukaan he myös vierailevat asuntoloissa esittäytymässä tai tapaamassa asiakkaitaan. Monialaisen yhteistyön synnyttäminen oppilaitosten asuntoloiden kanssa on kiinnostava kysymys Nuorisolain (1285/2016) näkökulmasta. Lain yhdeksännen pykälän mukaan kunnassa tulee olla ohjaus- ja palveluverkosto tai muu vastaava yhteistyöryhmä, joka muun muassa edistää nuorille suunnattujen palveluiden yhteensovittamista ja ylipäänsä yhteistyötä nuorisotoiminnan toteuttamiseksi. Kunnallisten nuorisotoimien näkökulmasta nousee kysymys, onko monialaiseen työhön ja sen suuntautumiseen sisällytetty myös asuntolassa asuvat nuoret?

Lopuksi

Sosiaalisilla ryhmillä on suuri merkitys nuorille. Niiden kautta saadut positiiviset kokemukset rakentavat nuorten luottamusta, innostusta ja turvallisuuden kokemusta, ja samalla ne edistävät nuorten sosiaalisen osallisuuden taitoja (Maunu & Kiilakoski 2018, 125). Esimerkiksi liikunnasta saadun sosiaalisen vuorovaikutuksen on todettu olevan yhteydessä nuorten ryhmätyötaitojen kehittymiseen ja edistävän yhteisöllisyyden ja turvallisuuden ilmapiirin kehittymistä oppilaitosympäristössä (Kantomaa, Syväoja & Tammelin 2013, 14). Antti Maunun ja Tomi Kiilakosken mukaan sosiaalisen osallisuuden taitojen kehittyminen kaipaa kuitenkin rinnalleen ohjausta, asuntolaohjaajan, nuorisotyöntekijän tai kenen tahansa kasvatusta tuntevan aikuisen tukea, mikä taas edellyttää kasvatuksesta vastaavan aikuisen osallisuuteen liittyvien valmiuksien ja resurssien takaamista (Maunu & Kiilakoski 2018, 125–126). Yhteistyö kunnan nuorisotoimen kanssa voisi tuoda selvityksen perusteella tärkeää vertaistukea tai lisäresurssia asuntoloihin nuorten osallisuuden edistämiseen. Petri Cederlöfin (2017, 60) mukaan nuorisotyötä ajavilla arvoilla eli yhteisöllisyydellä, sosiaalisella kanssakäymisellä ja elämysten kokemuksella – jotka ohjaavat myös asuntolatoimintaa – on osoitettu olevan

yhteyksiä yksilöiden hyvinvointiin. Myönteisten kokemusten tiedetään rakentavan nuorten sosiaalista pääomaa.

Kuulumisen käsitettä koskevan teoreettisen keskustelun mukaan nuoren yhteisöllisen kuulumisen tunnetta vahvistaa se, että nuori kokee ryhmän turvalliseksi ja itsensä sen merkitykselliseksi osaksi (Anthias 2006, 21). Ehkä tästä syystä on tärkeä kiinnittää erityisesti erityisopiskelijoiden vastauksissa toistuvaan tekijään: jos harrastetoimintaan ei uskalleta tai haluta osallistua, tai jos sitä ei koeta omaksi, se on jo itsessään este nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin toteutumiselle (vrt. Gretschel 2011, 22–23). Asuntolatoiminnalla ja kunnallisilla nuorisotoimilla on tärkeä tehtävä varmistaa, että jokaisella nuorella on helppo tulla mukaan toimintaan ja että kaikilla on mahdollisuus valita oma tapansa osallistua. Tässä tärkeässä tehtävässä vastuuta voidaan jakaa yhteistyöllä, joka varmistaa nuorten kokonaisvaltaisen kohtaamisen ja myös tarjoaa tärkeää vertaistukea asuntolatoimintaan.

Kirjallisuus

Af Ursin P. (2019) Osallisuuden monet muodot nuoruudessa. Nuorisotutkimuksen Studia Generalia -luentosarja: Nuorisotutkimuksen kentillä. YUNET – Nuorisotutkimuksen yliopistoverkosto, 3.4.–2.5.2019.

Anthias F. (2006) Belongings in a Globalising and Unequal World: Rethinking Translocations. N. Yuval-Davies (toim.) The Situated Politics of Belonging. London: SAGE Publications, 17–31.

Asuntolatoiminnan käsikirja (2018) http://sakury.fi/tiedostopankki/80-Hyvinvointiverkosto/12%20Asuntolatoiminta/Asuntolatoiminnan-kasikirja_v5.pdf. (30.4.2020.)

Braun V. & Clarke V. (2006) Using thematic analysis in psychology, Qualitative Research in Psychology 3 (2), 77–101.

Butler R. & Muir K. (2017) Young people's education biographies: family relationships, social capital and belonging. Journal of Youth Studies 20 (3), 316–331.

Cederlöf P. (2017) Eetos, ihminen ja etiikka – näkökulmia nuorisotyöstä ja nuorisotyölle. Teoksessa T. Hoikkala & J. Kuivakangas (toim.) Kenen nuorisotyö? Yhteisöpedagogiikan kentät ja mahdollisuudet. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja, 42, 52–74. https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2017/12/hoikkala-kuivakangas-kenen-nuorisotyo.pdf. (14.4.2020.)

Cuervo H. & Wyn J. (2014) Reflections on the use of spatial and relational metaphors in youth studies. Journal of Youth Studies 17 (7), 901–915.

Cuervo H. & Wyn J. (2017) A Longitudinal Analysis of Belonging: Temporal, Performative and Relational Practices by Young People in Rural Australia. YOUNG 25 (3), 219–234.

Edgell V. & Graham H. (2017) A Capability Approach to Unemployed Young People's Voice and Agency in the Development and Implementation of Employment Activation Policies. Social Policy & Administration 51 (7), 1191–1209.

Fabiansson C. (2015) Young people's societal belonging and perception of social status within networks. Rural Society 24 (1), 85–105.

Gretschel, A. (2011) Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisönä – Nuorten näkökulma. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus, julkaisuja 3/2011 & Nuorisotutkimusverkosto. Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 41. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/nuorisotalo.pdf. (29.4.2020.)

Gretschel A. & Myllyniemi S. (2017) Työtä, koulutus- tai harjoittelupaikkaa ilman olevien nuorten käsityksiä tulevaisuudesta, demokratiasta ja julkisista palveluista. Nuorisobarometrin erillisnäyte/aineistonkeruu. https://urly.fi/RLT. (14.4.2020.)

Haanpää L. (2019) Harrastustakuu: yhdenvertaisuuden asialla. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 147. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/harrastustakuu_digi_final.pdf. (15.4.2020.)

Hakanen T., Myllyniemi S. & Salasuo M. (2019) Oikeus liikkua. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018. Teoksessa T. Hakaniemi, S. Myllyniemi & M. Salasuo (toim.) Oikeus liikkua. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018, 9–80. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2019/02/Lasten-ja-nuorten-vapaa-aikatutkimus-Oikeus-liikkua.-Verkkojulkaisu.pdf. (15.4.2020.)

Kantomaa M., Syväoja H. & Tammelin T. (2013) Liikunta – hyödyntämätön voimavara oppimisessa ja opettamisessa? Liikunta & Tiede 50:4, 12–17.

Kiilakoski T. (2012) Koulu nuorten näkemänä ja kokemana. Tilannekatsaus – Marraskuu 2012. Opetushallitus. Muistiot 2012:6. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/144743_koulu_nuorten_nakemana_ja_kokemana_2.pdf. (15.4.2020.)

Kiilakoski T. (2014) Kommenttipuheenvuoro: Pilareiden varassa. Nuorisotutkimus 32 (2), 60–70.

Kiilakoski T. (2015a) Nuorisotyön sanallistaminen. Teoksessa T. Kiilakoski, V. Kinnunen & R. Djupsund (toim.) Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5 & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106142/978-952-456-203-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (14.4.2020.)

Kiilakoski T. (2015b) Nuorisotyö, kasvatus, opetussuunnitelma. Teoksessa T. Kiilakoski, V. Kinnunen & R. Djupsund (toim.) Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5 & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106142/978-952-456-203-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (14.4.2020.)

Kiilakoski T. (2016) Koulu on enemmän. Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 107. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/koulu_on_enemman.pdf. (14.4.2020.)

Kinnunen V. (2015) Kokkolan nuorisotyön murrosikä. Teoksessa T. Kiilakoski, V. Kinnunen & R. Djupsund (toim.) Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta. Humanistinen ammattikorkeakoulu julkaisuja 5 & Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 169. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/106142/978-952-456-203-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y. (14.4.2020.)

Kolehmainen M. & Lahtinen P. (2014) Nuorisotyötä koulussa. Yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen. Humanistinen ammattikorkeakoulu. https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2014/05/Nuorisotyota-koulussa-web.pdf. (15.4.2020.)

Laadukas asuntolatoiminta (2020, luonnos) Opetushallitus. Julkaistaan syksyllä 2020.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017. https://www.finlex.fi/fi/laki/al-kup/2017/20170531#Pidp447064528. (Viitattu 14.4.2020.).

Maunu A. & Kiilakoski T. (2017) Ohjausta osallisuuteen? Sosiaalinen ja poliittinen osallisuus ammattiin opiskelevien nuorten arjessa. Aikuiskasvatus 2018 (2), 112–129.

Myllyniemi S. (2016) Tilasto-osio. Teoksessa S. Myllyniemi (toim.) Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Opetus- ja kulttuuriministeriö / Nuorisoasiain neuvottelukunta / Nuorisotutkimusverkosto. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2016/01/Nuorisobarometri_2015_ISSUU.pdf. (15.4.2020.)

Nieminen J. (2007) Puuttuva lenkki – Nuorisokasvatus tieteen kentässä, kasvatuksen teoriassa ja nuorisotyön kehyksenä. Teoksessa Elina Nivala & Mikko Saastamoinen (toim.) Nuorisokasvatuksen teoria – perusteita ja puheenvuoroja. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto julkaisuja 73. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura, 30–63.

Nuorisolaki 1285/2016. https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285. (30.4.2020.)

Nylund M, Rosvall P-Å., Eiríksdóttir E., Holm A-S., Isopahkala-Bouret U., Niemi A-M. & Rag-narsdóttir G. (2018) The academic–vocational divide in three Nordic countries: implications for social class and gender. Education Inquiry 9 (1), 97–121.

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2019) Harrastamisen strategia. Harrastamisen strategia -työryhmä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:7. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161382/okm_7_2019_Harrastamisen%20strategia.pdf?sequence=1&isAllowed=y (15.4.2020.)

Rajala K., Turpeinen S. & Laine K. (2013) Notkeampi koulu -aktiivisempi koulupäivä? Teoksessa P. Harinen & A. Rannikko toim. Tässä seison enkä muuta voi? Nuorisotutkijoiden ajatuksia nuorten liikunnasta ja sen kipupisteistä. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 24–29.

Ristikari T., Törmäkangas L., Lappi A., Haapakorva P., Kiilakoski T., Merikukka M., Hautakoski A., Pekkarinen E. & Gissler M. (2016) Suomi nuorten kasvuympäristönä. 25 vuoden seuranta vuonna 1987 Suomessa syntyneistä nuorista aikuisista. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/suomi_nuorten_kasvuymparistona.pdf. (29.4.2020.)

Rättilä T. (2020) Hallituksen demokratiaohjelma haluaa kehittää myös nuorten osallistumista – mutta ovatko toimivat keinot hanskassa? ALL-YOUTH-hankkeen blogiteksti. https://www.allyouthstn.fi/hallituksen-demokratiaohjelma-haluaa-kehittaa-myos-nuorten-osallistumista-mutta-ovatko-toimivat-keinot-hanskassa/. (14.4.2020.)

Vehviläinen J. (2016) Ammatillisen koulutuksen opiskelija-asuntolat 2015. Tiivistelmä. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset 2016:2. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/ammatillisen_peruskoulutuksen_opiskelija-asuntolat_2015_tiivistelma.pdf. (14.4.2020.)

Ågren S. & Kettunen M. (2020) Miten ammatillinen koulutus edistää nuorten yhteiskunnallista osallisuutta? Nuorisotutkimus 37 (3–4), 90–95.

Ågren S. & Pietilä I. & Rättilä T. (2020) Palkkatyökeskeisen ajattelun esiintyminen ammattiin opiskelevien työelämäasenteissa. Teoksessa Lotta Haikkola & Sami Myllyniemi (toim.) Hyvää työtä! Nuorisobarometri 2019. Valtion nuorisoneuvosto, Nuorisotutkimusseura, Nuorisotutkimusverkosto & opetus- ja kulttuuriministeriö, 157–178. https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2020/04/Nuorisobarometri_2019-netti.pdf. (29.4.2020.)

verkkojjulkaisu
ISBN 978-952-7186-21-3
nidottu
ISBN 978-952-7186-22-0

sakur
sakury.net

hyvinvoiva amis

Ulkoasu ja taitto: Pieni viestintätoimisto Tampere oy